

ÖVERSIKTSPLAN RESTAD - BRINKETORP

Antagen 2004-12-14 § 103

Laga kraft 2005-01-11

INNEHÅLL

FÖRORD	2
SAMMANFATTNING	3
1. INLEDNING	
1.1 SYFTE.....	4
1.2 PLANOMRÅDETS LÄGE OCH AVGRÄNSNING.....	4
1.3 BESKRIVNING AV OMRÅDET.....	5
2. PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR	
2.1 HISTORISK BAKGRUND.....	6
2.2 TIDIGARE PLANERING OCH GÄLLANDE BESTÄMMELSER.....	10
ÖVERSIKTSPLAN 90	
DETALJPLANER	
STRANDSKYDD	
PROGRAM FÖR ÖP RESTAD - BRINKETORP	
AGENDA 21	
2.3 BEBYGGELSE, YTTRE MILJÖ, NATUROMRÅDE OCH KULTURHISTORISKT VÄRDE.....	13
2.4 RIKSINTRESSEN.....	20
2.5 FORNLÄMNINGAR.....	21
2.6 MILJÖFAKTORER.....	22
2.7 KOMMUNIKATIONER.....	24
2.8 TEKNISK FÖRSÖRJNING.....	25
2.9 BEFINTLIG SERVICE.....	25
2.10 FRILUFTSLIV.....	25
2.11 DAGENS VERKSAMHETER OCH MARKÄGARE.....	25
2.12 SÄRSKILT UNDERLAG.....	26
2.13 SAMMANFATTNING AV PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR.....	27
3. FRAMTID	
3.1 MÅL OCH REKOMMENDATIONER.....	28
3.2 HUR PLANEN TILLGODOSER RIKSINTRESSENA; MILJÖKVALITETSNORMER; MILJÖMÅL	40
3.3 EXEMPEL PÅ UTVECKLING AV RESTAD GÅRDS OMRÅDE	41
4. PLANENS KONSEKVENSER	43
SÄRSKILDA UTREDNINGAR FÖR OMRÅDET.....	44
BILAGA 1 – hinderfria ytor – Malöga flygplats	
BILAGA 2 – störningar – industri Stallbacka, Vargön 4 sidor	
KARTA	

Godkänd från sekretessynpunkt för spridning.
Lantmäteriverket 2004-03-11.

FÖRORD

Enligt Plan- och bygglagen har varje kommun ansvaret för att planlägga användning av mark och vatten inom kommungränsen. Detta kan ske genom att ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen eller fördjupningar för olika geografiska delområden. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande, men ger vägledning inför beslut om användningen av mark- och vattenområden samt om hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras.

Syftet med översiktsplanen för Restad - Brinketorp

Översiktsplan 90 för Vänersborg, antagen den 26 februari 1991, anger att sjukhusområdet Restad skall planeras för annat ändamål. Det första steget i en förändring av området är att se över och fördjupa den gällande översiktsplanen. Översiktsplanen anger översiktligt kommunens avsikter med planeringen för Restadområdet samt med området norr därom, delar av Brinketorp. Fördjupningen av översiktsplanen skall utgöra beslutsunderlag för kommunen vid avvägning om användningen av området i stora drag. Den ska också utgöra grund för ägaren Västra Götalandsregionen vid utvecklingen av Restad Gård. Den ska tjäna som underlag vid upprättande av detaljplaner och områdesbestämmelser och kan också utgöra nödvändig grund för beslut om etableringar.

Arbete med översiktsplanen har utgått från ”Program för översiktsplanen Restad - Brinketorp” som godkändes av kommunstyrelsen 2003-05-21. Programmet har varit utställt för samråd under tiden 5 juni- 25 juli 2003 och information om programmets innehåll har hållits för allmänheten. En sammanställning av yttrandena som har kommit fram under programskede redovisas i en separat handling och bifogas översiktsplanen.

Översiktsplanen har varit utställd på samråd from 30 mars tom 4 maj 2004. Under samrådtiden har det kommit fram synpunkter som har sammanfattats i samrådsredogörelsen 2004-07-05.

Översiktsplanen har varit utställd from 3 september tom 3 november 2004. Inkomna yttranden har sammanställts och kommenterats i ett utlåtande 2004-11-08.

Arbetsgruppen för översiktsplanen för Restad - Brinketorp har bestått av följande personer:

Karin Wolff	Planeringsenheten - projektledare
Jasmina Lilja	Planeringsenheten
Paul Nordholm	Västra Götalandsregionen, Västfastigheter
Lennart Ring	Sahlgrenska Universitetssjukhuset
Inger Stakkestad	SWECO FFNS Göteborg

Miljö- och hälsoskyddskontoret har medverkat

Vänersborg i november 2004

SAMMANFATTNING

Syfte

Området planeras för att tillgodose de nya krav som ställs för att Restad Gårds område skall kunna få ett nytt innehåll, för att den rättspsykiatriska verksamheten som nu befinner sig inom Restad Gård skall kunna förnyas och ges större utrymme i nytt läge och för att framtida områden för bostadsbebyggelse och natur, odling och rekreation därmed får nya förutsättningar och nya avgränsningar.

Historia

Restad var under 1500-talet ett prebendehemman, dvs, gården tjänade som löneinkomst åt någon som innehade en anställning inom kyrkan eller undervisningsväsendet. Mellan 1696 – 1886 var Restad sommarställe och löneställe åt landshövdingarna i Älvsborgs län. Under gården låg sju torp varav Jutatorpet och Skogen finns kvar. I slutet av 1800-talet drev Maria Andersson under en kort period ett privat sjukhem för nervklena kvinnor på Restad. Vänersborgs hospital och asyl invigdes 1905. På området bedrevs därefter psykiatrisk vård ända fram till mitten av 1980-talet då riksdagen beslutade att kommunerna skulle ta över ansvaret för den öppna psykiatriska vården. De följande åren avvecklade Landstinget i Älvsborgs län en stor del av sin verksamhet vid Restads sjukhus.

Kulturhistoria

Sjukhusområdets bebyggelse formades på 1900-talets början av Axel Kumlien, Medicinalstyrelsens arkitekt mellan 1877 och 1909. Byggnaderna från den tiden präglas av omsorg och enhetlighet och har samtliga stora kulturhistoriska värden. Området bebyggdes kontinuerligt ända fram till 1990-talet. Var tids byggande har sina speciella värden. Även parkanläggningen är kulturhistoriskt värdefull.

Framtid

Förutsättningarna för Restad Gårds område innebär att området som förut haft en ägare och en verksamhet i framtiden kommer att ha flera ägare och flera verksamheter. Trots detta skall ett helhetsintryck bevaras. Översiktsplanen ger ramar för kommande detaljplanering för att kombinera utveckling och förändring med bevarande av de kulturhistoriska värden som gör området attraktivt. I framtida förändringar ingår även nya möjligheter för den rättspsykiatriska verksamheten genom ett nytt läge strax utanför Restad Gård. Det område för att bygga nya bostäder som funnits i ÖP 90 inom planområdet anges istället för natur och odling, det blir ett område för rekreation och friluftsliv. Ett område på båda sidor om Restadvägen kan i stället bli ett framtida småhusområde.

1. INLEDNING

1.1 SYFTE

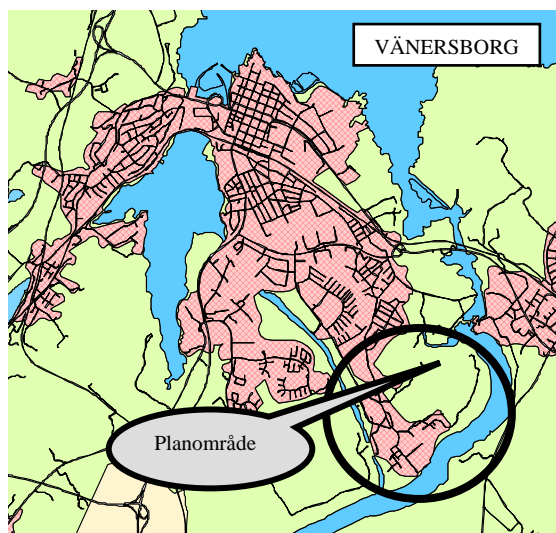
Översiktsplan 90 för Vänersborg, antagen den 26 februari 1991, anger att sjukhusområdet Restad skall planeras för annat ändamål. För området norr därom anges utbyggnad med bostäder. Det första steget i en förändring av området är att se över och fördjupa den gällande översiktsplanen. Denna fördjupning anger avsikterna med Restadområdet samt med området norr därom, Brinketorp.

Fördjupningen av översiktsplanen skall utgöra beslutsunderlag för Vänersborgs kommun vid avvägning om användningen av området i stora drag. Den ska också utgöra grund för nuvarande ägaren Västra Götalandsregionen vid utvecklingen av Restad Gård. Den ska tjäna som underlag vid upprättande av detaljplaner och områdesbestämmelser och kan också utgöra nödvändig grund för beslut om etableringar.

1.2 PLANOMRÅDETS LÄGE OCH AVGRÄNSNING

Restad Gård är beläget ca 5 kilometer sydost om Vänersborgs centrum. Området kännetecknas av vacker miljö och närhet till vattnet.

*Läge för den fördjupade översiktsplanen
för Restad - Brinketorp*

Det aktuella området för fördjupningen av översiktsplanen avgränsas av Göta Älv i sydost och Karls Grav i väster. I norr går gränsen söder om befintlig bebyggelse.

Områdets avgränsning

1.3 BESKRIVNING AV OMRÅDET

Planområdet består av det område som benämns Restad Gård (det gamla mentalsjukhusets område) samt naturområdet norr därom, som till största delen är obebyggt med undantag av några hus vilka ursprungligen varit torpställen. Området utmed Karls Grav är bebyggt med viss villabebyggelse.

I områdets västra del har en detaljplan antagits vilken kommer att medge villabebyggelse i anslutning till Restadvägen.

Nordväst om Restad Gård ligger Kriminalvårdanstalten Brinkeberg på detaljplanelagd mark.

Naturområdet är småkuperat. Skogen, såväl barr- som lövskog, dominerar. Den öppnar sig med flera åker- och ängsmarker. Hela området är genombrutet av smärre myrmarker. Längs med Göta Älv är marken uppodlad mellan Restad Gård i söder och Jutatorpet i norr.

2. PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

2.1 HISTORISK BAKGRUND

Följande text är hämtad ur ”RESTAD GÅRD, VÄNERSBORG, Kulturhistorisk utredning” som Regionmuseum Västra Götaland gjorde året 2002.

Restad Gård är beläget ca 5 kilometer sydost om Vänersborgs centrum. Det begränsas i väster av kanalen Karls Grav, i söder och öster av Göta Älv och i norr av omgivande skogsmark. Namnet Restad kommer troligen från det fornsvenska namnet Redhar och stad och har tolkats som platsen för Redhars bostad.

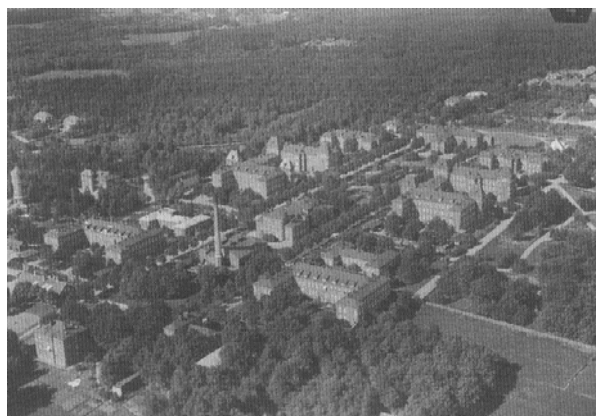
Restad var under 1500-talet ett prebendehemman, vilket innebar att gården tjänade som löneinkomst åt någon som innehade en anställning, antingen inom kyrkan eller undervisningsväsendet. Efter reformationen blev Restad ett kronosäteri och efter reduktionen 1696 blev Restad löneboställe och sommarställe för landshövdingarna i Älvsborgs län. Den siste landshövdingen på Restad var greve Sparre som bodde här ända fram till sin död 1886, och i och med dennes bortgång upphörde Restad att vara landshövdingeboställe och blev i stället arrendegård. Till gården hörde även sju stycken dagsverktorp. Idag finns endast två av dessa kvar, Jutatorpet och Skogen. Den förste arrendatorn på Restad hette Jakobsson från Forsbol, och efter honom kom Bror Andersson från Stigen i Färgelanda. Under Bror Anderssons tid på Restad, i slutet av 1800-talet, uppförde en släkting till honom, Maria Andersson som också kallades Maria på Stigen, ett privat sjukhem för nervsjuka kvinnor på området. Maria Anderssons ambition var att Restad skulle bli en mönsteranläggning för nervsjuka, där patienterna skulle bo i små hus med tillhörande trädgårdstäckor. Mariahemmet drevs mellan åren 1891-1895 och lades därefter ned på grund av olönsamhet. Det drevs i liten skala och det är inte klarlagt om detta var ursprunget till den storskaliga sjukhusbyggnation som Vänersborgs hospital och asyl kom att bli.

Vänersborgs hospital och asyl

Sinnessjukvården i Sverige har gamla anor och denna typ av sjukvård har varit ett statligt åtagande. Flertalet av de stora sinnessjukhusen eller hospitalen, som de också kallades, uppfördes under 1800-talets slut och i 1900-talets början. Vänersborgs hospital och asyl invigdes 1905, och kunde då med sina 1000 patientplatser räknas till ett av de större sinnessjukhusen i landet. Vänersborgs hospital och asyl hade sitt upptagningsområde i Älvsborgs län och norra delen av Göteborgs och Bohus län. Antalet vårdplatser var ursprungligen beräknat till 1000, hälften avsedda för män och hälften för kvinnor, men fyra år efter öppnande utökades platsantalet med 80. Arkitekten var Axel Kumlien, som då innehade titeln som Medicinalstyrelsens arkitekt (1877-1909).

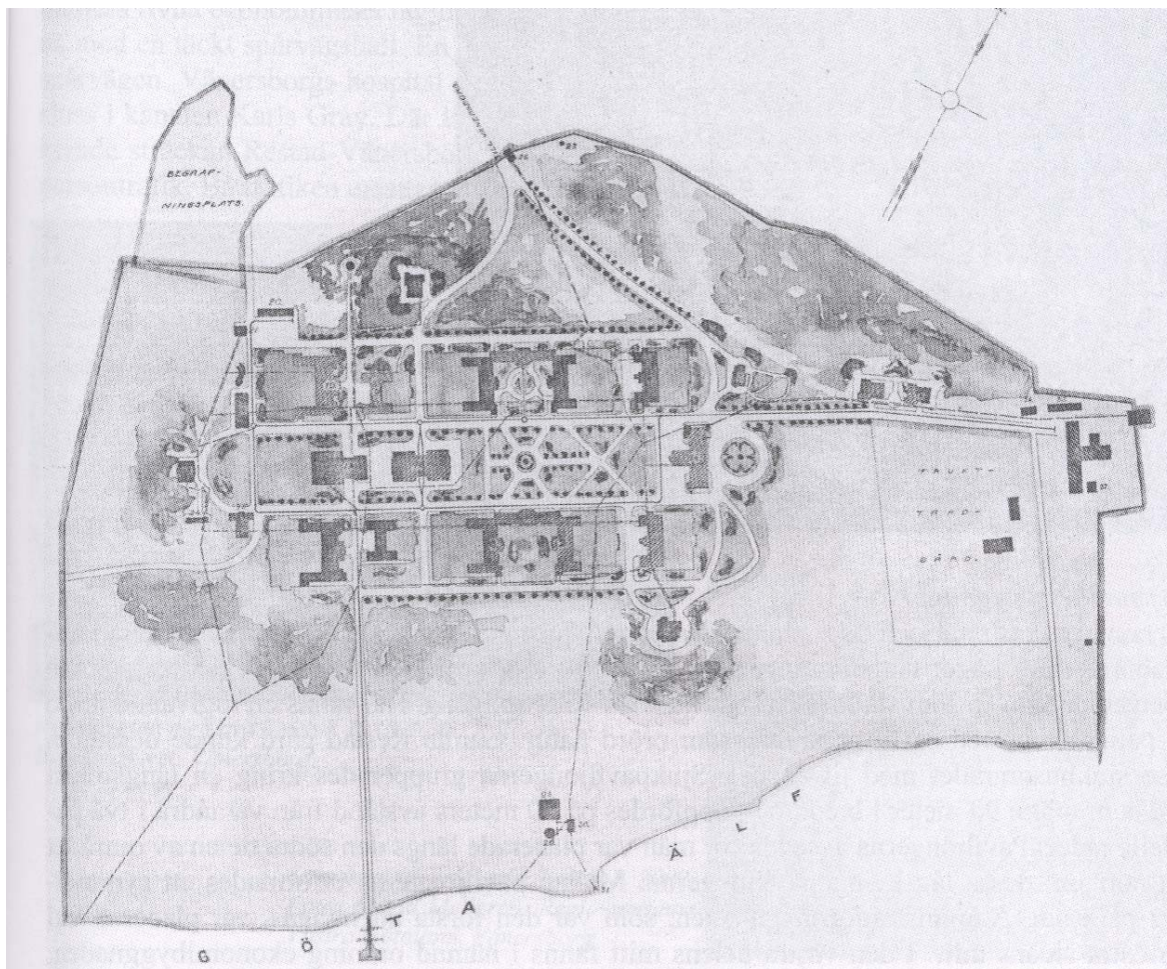

*Interiör av avd 10 B Vänersborgs hospital och asyl 1911
Foto: okänd. Regionarkivet, Vänersborg*

*Flygfoto över Vänersborgs hospital och asyl 1927
Foto: AERO Material A/B, Stockholm. Regionarkivet, Vänersborg*

Vänersborgs hospital och asyl placerades på ca fem kilometers avstånd från dåvarande Vänersborgs stad. Läget vid slutningen ner mot Göta Älv ansågs passande för ändamålet och motsvarade kraven som ställdes på luft, ljus och vattentillgång. Här fanns en rogivande miljö för patienterna med såväl parkmark som orörd natur. Gamla Restad gård kunde dessutom förse sjukhusområdet med livsmedel. Sjukpaviljongerna grupperades kring en långsträckt gård som mätte 90 meter i bredd och uppfördes på 50 meters avstånd från varandra i två parallella rader. Paviljongerna avsedda för män var placerade längs den södra delen av området och norr om dessa låg kvinnopaviljongerna. Mellan paviljongerna utformades ett symmetriskt parkrum.

Situationsplan över Vänersborgs hospital och asyl 1906 Ur: Sellberg, D.

Park och trädgårdsanläggning

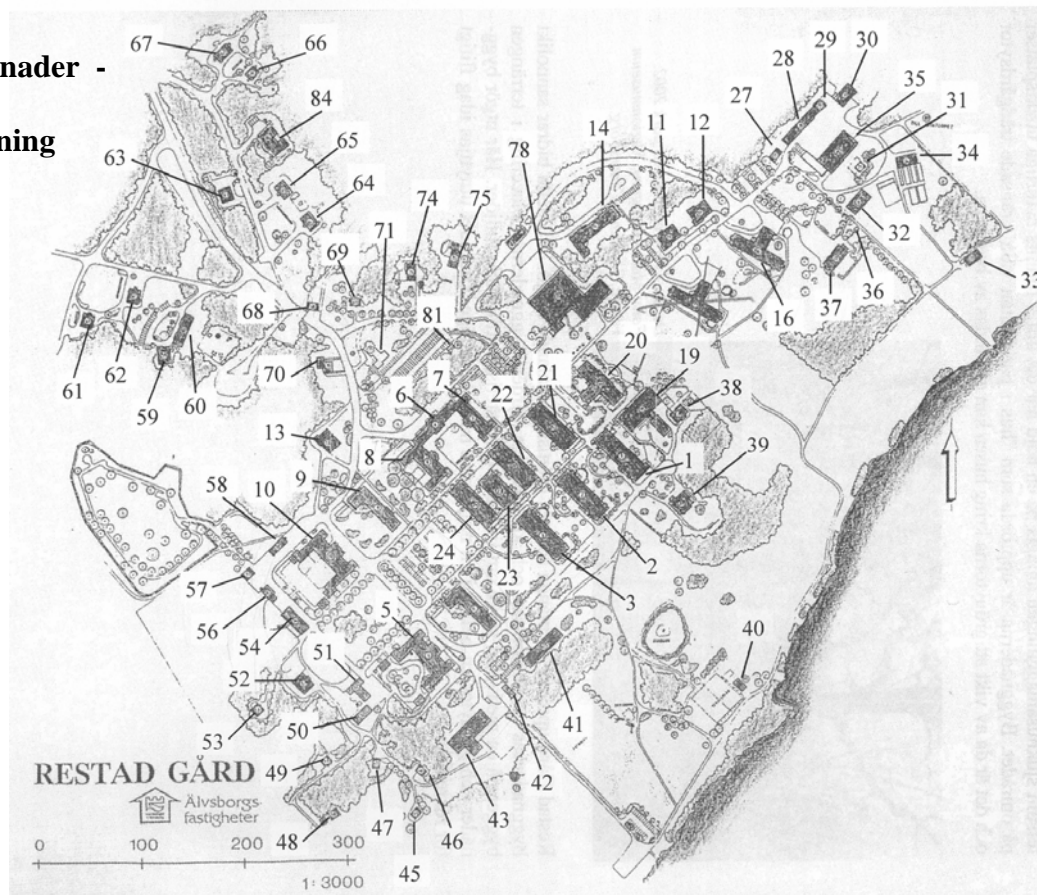
I början av seklet ansågs en estetiskt tilltalande miljö hjälpa patienterna i sitt tillfrisknande. God arkitektur i en vacker omgivning ansågs påverka välbefinnandet. Det fanns i huvudsak tre planerade park- och trädgårdsområden på sjukhusområdet. Ekonomiträdgårdarna fanns ju redan med gamla Restads gårds tillhörande frukt- och köksträdgårdar. I mittaxeln mellan sjukpaviljongerna anlades ett strikt anlagt parkområde planerat av trädgårdsdirektören Agathon Sundius och denna yta planterades 1907. Trädgårdsarkitekten Axel Holzhausen, skapade 1910 det tredje parkområdet, placerat mellan älven och sjukhusbyggnaderna.

Park mellan vårdpaviljongerna. Foto: okänd Regionarkivet, Vänersborg

Restad Gårds byggnader - ursprunglig och nuvarande användning

Situationsplan med nummerade byggnader (ur Kulturhistorisk utredning, 2002)

Hus nr 1	Vårdavdelning 1 (1967)	Hus nr 19	Medicinskt centrum samt gymnastiksal (1967), nu sjukgymnastik, kontor
Hus nr 2	Vårdavdelning 2 (1969), nu tomt	Hus nr 20	Administrationshus (1905), nu bl a konferensverksamhet
Hus nr 3	Vårdavdelning 3 (1969), nu tomt	Hus nr 21	Läkarhus (1970), nu tomt
Hus nr 5	Sjukpaviljong för män (1905), nu Rättspsykiatri vård (RPV)	Hus nr 22	Arbetsterapi (1970), nu verkstad
Hus nr 6	Matsalsbyggnad (1905), nu verkstad	Hus nr 23	Arbetsterapi (1970), nu hantverk
Hus nr 7	Sjukpaviljong för kvinnor (1905), nu kontor	Hus nr 24	Arbetsterapi (1970), nu kontor, hantverk
Hus nr 8	Sjukpaviljong för kvinnor (1905), nu tomt	Hus nr 27	Spannmålmagasin, nu förråd
Hus nr 9	Vårdavdelning 9 (1959), nu förråd m m	Hus nr 28	Vagn- och redskapsbod (1850-1900), nu förråd
Hus nr 10	Sjukpaviljong för kvinnor (1905) nu förråd m m	Hus nr 29	Uthus, nu förråd
Hus nr 11	Öppendörrpaviljong (1908), nu undervisning	Hus nr 30	Latrinbod, nu förråd
Hus nr 12	Öppendörrpaviljong (1911), nu utbildning, förskola	Hus nr 31	Hönshus, nu förråd
Hus nr 13	Öppendörrpaviljong (1911), nu förskola	Hus nr 32	Uthus för trädgård, nu handelsträdgård
Hus nr 14	Vårdavdelning 17 och 18 (1957), nu vårdverksamhet	Hus nr 33	Uthus för trädgård, nu handelsträdgård
Hus nr 16	Vårdavdelning 16 (1959), nu Kriminalvård	Hus nr 34	Trädgårdsmästeri (1908), nu handelsträdgård
		Hus nr 35	Garage- och personalbyggnad (1976), nu rekreation m m
		Hus nr 36	Uthus till hus nr 37
		Hus nr 37	Restad gård boningshus, nu flerbostadshus

Personalbostäder från 1913 – 15 (från vänster hus nr 46, 45 och 47)

- Hus nr 38 Överläkarvilla (1916), nu bostad
Hus nr 39 Överläkarebostaden (1905), nu konferensverksamhet
Hus nr 40 Pumphus (1905), nu fågelhus
Hus nr 41 Bostadshus för kvinnlig personal (1936), nu hotell
Hus nr 42 Idrottsomklädnings (1967)
Hus nr 43 Panncentral (1956), nu verkstäder, kontor
Hus nr 45 Förstemaskinistbostad (1915), nu bostadshus
Hus nr 46 Snickarmästarbostad (1915), nu bostadshus
Hus nr 47 Murarmästarbostad (1913), nu bostadshus
Hus nr 48 Uthus
Hus nr 49 Skräddarmästarbostad (1913), nu träningslägenhet
Hus nr 50 Tapetserarverkstad (1936), nu ateljé
Hus nr 51 Smedja, tapetserarverkstad, måleriverkstad (1905), nu snickeri
Hus nr 52 Bostadshus för betjäning (1905), nu flerbostadshus
Hus nr 53 Maskinmästarbostad (1913), nu förråd, bostad
Hus nr 54 Bageri (1908), nu verkstad
Hus nr 56 Bilgarage (1908), nu måleri
Hus nr 57 Lik- och obduktionshus (1905), nu måleri
Hus nr 58 Smutstvättförråd (1976), nu förråd
Hus nr 59 Bostadshus för ogift personal (1959), nu flerbostadshus
Hus nr 60 Bostadshus för gift personal (1959), nu flerbostadshus
Hus nr 61 Bostadshus (1915), nu utrednings- och behandlingshem
Hus nr 62 Bostadshus (1915), nu utrednings- och behandlingshem
Hus nr 63 Bostadshus (1915)
Hus nr 64 Bostadshus (1909)
Hus nr 65 Bostadshus (1909)
Hus nr 66 Bostadshus (1923)
Hus nr 67 Bostadshus (1923)
Hus nr 68 Portvaksstuga (1905), nu vårdverksamhet
Hus nr 69 Terapiförsäljning (1962), nu föreningslokal
Hus nr 70 Bostadshus (1955)
Hus nr 71 Elevbostad och klassrum (1957), nu vårdverksamhet
Hus nr 74 Bostadshus för underläkare (1950), nu bostad
Hus nr 75 Bostadshus för biträdande överläkare (1953), nu bostad
Hus nr 78 Centralkök (1982), nu livsmedelsproduktion, restaurang
Hus nr 81 Transformatorstation (1982)
Hus nr 83 Pumphus (1982)
Hus nr 84 Gruppbofastad (1990)

Hus nr 6

Hus nr 20

Hus nr 39

Hus nr 71

Hus nr 70

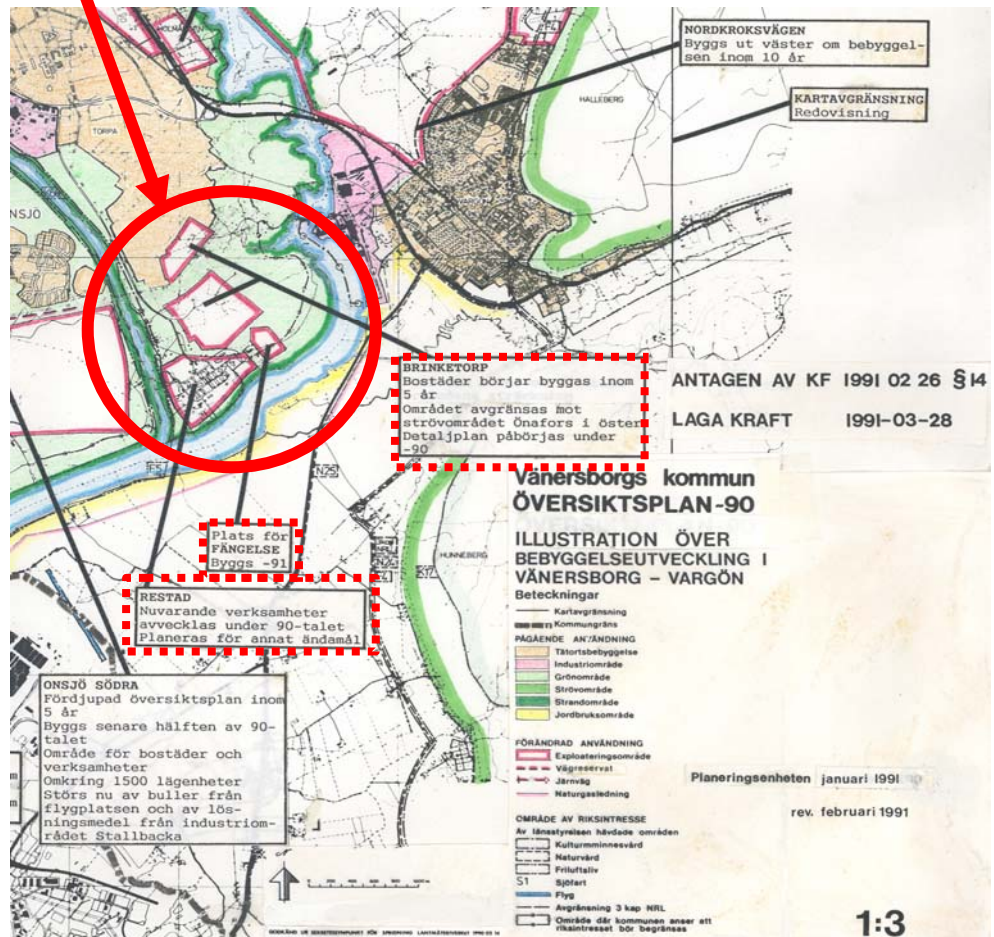
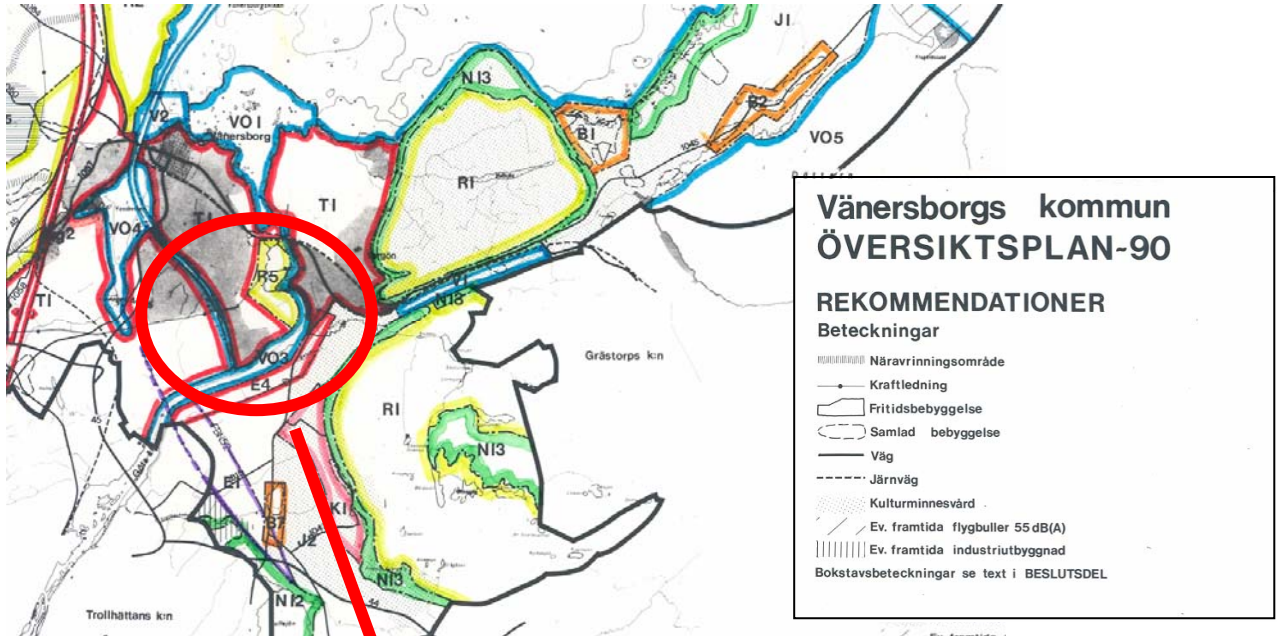
Hus nr 10

2.2 TIDIGARE PLANERING OCH GÄLLANDE BESTÄMMELSER

ÖVERSIKTSPLAN 90

Översiktplanens rekommendationer för området:

- T1 Tätortsområde, innefattar såväl befintlig bebyggelse som områden för framtida utbyggnad
- R5 Området Önafors / Brinketorp som skall bevaras som närrekreationsområde
- VO3 Göta Älv med Karls grav

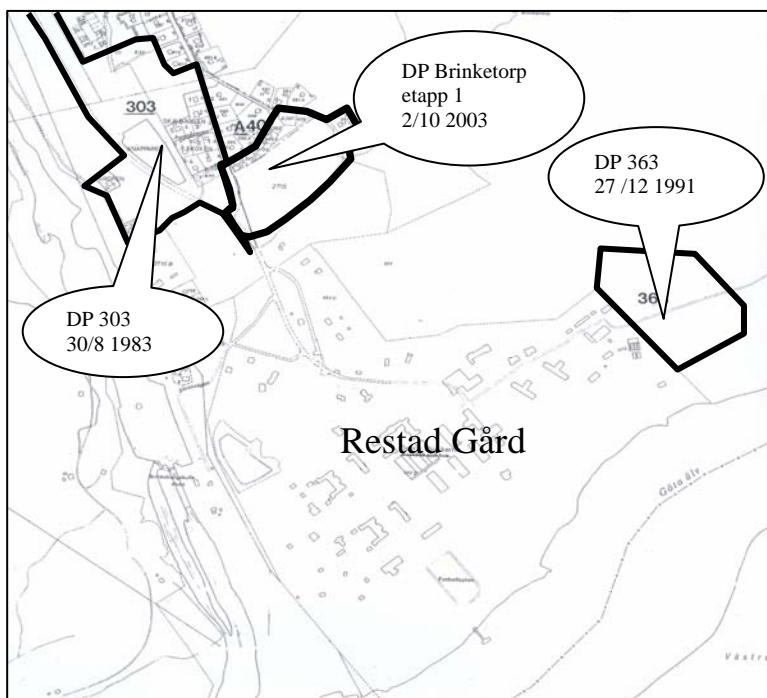

Översiktplanens
illustration
Bebyggelseutveckling i
Vänersborg - Vargön

DETALJPLANER

Inom området gäller följande detaljplaner:

- Detaljplan nr 363 för Brinkebergs anstalten som har vunnit laga kraft den 27 december 1991.
- Detaljplan för villabebyggelse, Brinketorp etapp 1 som har vunnit laga kraft den 2 oktober 2003.
- Inom området Restad Gård finns inga detaljplaner. Området har ägts av staten och landstinget vilka förr inte behövde detaljplaner eller bygglov för ny- och ombyggnad.

STRANDSKYDD

Vid hav, sjöar och vattendrag råder generellt strandskydd enligt 7 kap 13 § miljöbalken (MB), och omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv, samt bevara goda livsmiljöer på land och i vatten för växt- och djurlivet.

För Göta Älv och Karls Grav gäller ett strandskyddsavstånd på 100 meter.

Inom strandskyddsområdet är det förbjudet enligt 7 kap 16 § MB att:

- *uppföra nya byggnader*
- *ändra byggnader så de kan tillgodose ett väsentligen annat ändamål än de tidigare har använts till*
- *utföra grävningssarbeten eller andra förberedelse arbeten för bebyggelse som avses i ovanstående punkter*
- *utföra andra anläggningar eller anordningar som hindrar eller avhåller allmänheten att beträda ett område där allemansrätten gäller, eller som väsentligen försämrar livsvillkoren för växt- och djurarter*
- *utföra andra åtgärder som väsentligen försämrar livsvillkoren för växt- och djurlivet*

Byggnader, anläggningar, anordningar och åtgärder som behövs för jordbruket, skogsbruket eller yrkesfisket, och som inte är avsedda för bostadsändamål, är undantagna från strandskyddsbestämmelserna.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen / kommunen bevilja dispens, men endast om det är förenligt med strandskyddets syften

PROGRAM FÖR ÖP RESTAD-BRINKETORP

Program för översiktsplan Restad – Brinketorp, godkänt av kommunstyrelsen 2003-07-28 innehåller följande övergripande mål för området:

- Stor hänsyn tas till den kulturhistoriskt värdefulla miljön. Detta gäller såväl parklandskap som byggnader och områdets strukturella uppbyggnad.
- Området – naturområde och bebyggt område - skall i största möjliga utsträckning hållas tillgängligt för vänersborgarna som rekreatiomsområde. Strandområdena skall hållas tillgängliga för allmänheten.
- Stor hänsyn tas till natur- och rekreativsvärden.
- Både befintliga och nya verksamheter ska kunna utvecklas inom angivna områden.

AGENDA 21

Kommunfullmäktige har den 16 december 1997 antagit mål som anges i Agenda 21 miljödelen – mål och visioner.” I dokumentet finns övergripande lokala mål för Vänersborgs kommun samt lokala mål på kort och lång sikt. Nedan följer ett utdrag ur dokumentet.

Övergripande vision för Vänersborgs Kommun:

Alla beslut skall baseras på en helhetssyn som leder till en hållbar ekologisk utveckling.

Övergripande lokala mål för Vänersborgs kommun:

- *Kommunen skall verka för att de nationella och regionala miljömålen uppnås.*
- *Föroreningshalterna skall vara så låga att de inte påverkar människors hälsa eller ge upphov till andra olägenheter.*
- *Föroreningshalterna skall minska till den nivå där långsiktiga negativa effekter kan undvikas i alla typer av ekosystem.*
- *Halten av föroreningar skall minska till en sådan nivå att risk för skador på växter och djur inte föreligger. Förnyelsebara naturresurser får inte utnyttjas så att ekosystemens bärkraft överskrids. Hushållningen med lagerresurser skall säkerställa att kommande generationers valmöjligheter inte försämras.*
- *Den biologiska mångfalden skall säkerställas. Ekosystem och biotoper skall bevaras och skötas så att alla i landet naturligt förekommande arter av växter, djur och andra levande organismer ges förutsättningar att fortleva i livskraftiga bestånd (populationer).*

Lokala mål för Vänersborgs kommun:

- *LUFT - Luftkvaliteten skall förbättras så att riskerna för människors hälsa till följd av utsläpp från trafik, industri, energianläggningar eller annan verksamhet undanröjs.*
- *VATTEN – Alla människor skall ha god tillgång till dricksvatten av hög kvalitet. Ytvatten skall ha en så hög kvalitet att risk ej föreligger för påverkan på djurs hälsa vid förtäring. Badvattenkvaliteten skall vara god i kommunens samtliga sjöar.*
- *VÅTMARKER - Våtmarker skall skyddas så att den biologiska mångfalden och våtmarkers egenskaper som värdefulla vattenmagasin består.*
- *BIOLOGISK MÅNGFALD OCH NATURVÅRD - Den biologiska mångfalden och den genetiska variationen skall säkerställas. Alla naturligt förekommande växt- och djurarter i kommunen skall ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd.*
- *INDUSTRI OCH VERKSAMHETER - Utvecklingen av industrier och verksamheter, belägna inom kommunen eller som nyetableras inom kommunen, skall ske på ett sådant sätt att ett från ekologisk synpunkt hållbart näringsliv uppnåtts före år 2025.*
- *BULLER - Bullernivåerna, såväl inomhus som utomhus, skall vara så låga att de inte inverkar negativt på invånarnas hälsa och välbefinnande.*
- *KEMIKALIER - Samhällets påverkan, genom utsläpp av metaller och organiska miljögifter i omgivande miljö, får inte leda till en ackumulering av halter som skadar människors hälsa eller naturen ens i ett långsiktigt perspektiv. Kvaliteten på avloppsslam från avloppsreningsverket i Vänersborg skall vara så hög att avloppsslammet utan risk för skadliga effekter på kort sikt kan användas som anläggningsjord.*
- *AVFALL - Framtidsvisionen för Vänersborg om avfall är att medborgarna har sådana insikter att inget material av något slag, som kan återanvändas eller på annat sätt återvinnas, kastas för deponering.*
- *ENERGI - Energianvändningen skall minska, genom effektiviserande åtgärder och andra energisparåtgärder, hos såväl producenter som konsumenter. Energi för uppvärmning, elförbrukning och transporter skall i första hand komma från närproducerade, biobränslen eller andra förnyelsebara källor.*

2.3 BEBYGGELSE, YTTRE MILJÖ OCH KULTURHISTORISKT VÄRDE

BEBYGGELSE (ur *Kulturhistoris utredning, 2002*)

Vänersborgs hospital och asyl invigdes 1905, och kunde då med sina 1000 patientplatser räknas till ett av de större sinnessjukhusen i landet. Arkitekten var Axel Kumlien, som då innehade titeln som Medicinalstyrelsens arkitekt (1877-1909). Denna tjänst var då helt nyinrättad och innebar ett ansvar för hela landets hospitalsbyggande. Axel Kumlien ställde krav på att sjukhusbyggnaderna skulle vara funktionella och hygieniska. Under 1880- och 1890-talen använde han sig genomgående av rött tegel som fasadmateriäl i sina hospitalsbyggnader, tillsammans med andra typiska drag som kraftiga takkonsoler och stickbågiga fönster. Från och med sekelskiftet tog Kumlien också upp jugendaktiga element i sina byggnader. Kumliens byggnader hade rena murytor där variation skapades i murens färg och form. De olika byggnadselementen utgjorde i sig själva dekoren. Det fanns ingen strävan efter individuell utformning av de enskilda byggnaderna utan snarare eftersträvades typlösningar. De olika byggnaderna kom därför att få stora likheter oberoende av funktion. Överläkarvillan, portvaktstugan och pumphuset uppvisar alla samma formspråk.

Sjukpaviljongerna grupperades kring en långsträckt gård som mätte 90 meter i bredd och uppfördes på 50 meters avstånd från varandra i två parallella rader. Paviljongerna avsedda för män var placerade längs den södra delen av området och norr om dessa låg kvinnopaviljongerna. Administrationsbyggnaden, som var den första att invigas, var placerad vid östra sidans mitt. I den västra delens mitt fanns i nämnd ordning ekonomibyggnaden, ångpanne- och maskinhuset samt bostadshus. Kring själva vårdbyggnaderna uppfördes ett flertal mindre byggnader med betydelse för sjukhusets drift, såsom olika typer av verkstäder.

Med tiden har det tillkommit nya byggnader för sjukhusets olika funktioner, medan en del äldre byggnader rivits. Merparten av sjukhusområdets byggnader uppfördes under 1900-talets första decennium. Under 1910-talet uppfördes sedan ett antal personalbostäder men efter detta, under 1920-, 30- och 40-talen, skedde inte många nybyggnationer på sjukhusområdet. De byggnader som uppfördes under denna period var till största delen personalbostäder. Däremot blev 1950-talet en intensiv period beträffande såväl nybyggnation som renoveringar. Under såväl 1950- som 60-talen satsades från statens sida relativt mycket på institutionsbyggande. 1976 övergick ansvaret för vårdbyggnaderna från staten till landstinget och det sena 1960-talet och det tidiga 1970-talet kom att bli ännu en intensiv byggnadsperiod. Under den här tiden uppfördes ett antal nya vårdpaviljonger på delvis obebyggd mark som tidigare tillhörde parken framför centralbyggnaderna. Det sista stora nytillskottet under sjukhus tiden var den nya centralköksbyggnaden uppförd 1982.

Efter sjukhusnedläggningen har ingen nybyggnation skett, med däremot har man bedrivit kontinuerligt underhåll av fastigheterna. Två större vårdbyggnader, vårdavdelningarna 4 och 15, har efter nedläggningen också rivits. Idag finns viss sjukvårdsverksamhet kvar på Restad Gård, men i huvudsak är området nu företagspark och bostadsområde.

*Administrationsbyggnaden 1905,
var den första som invigdes
Foto: okänd Regionarkivet, Vänersborg*

YTTRE MILJÖ

Översiktplan för Restad – Brinketorp omfattar ett större område med olika karaktär. Beträffande den yttre miljön kan man urskilja följandegrupper:

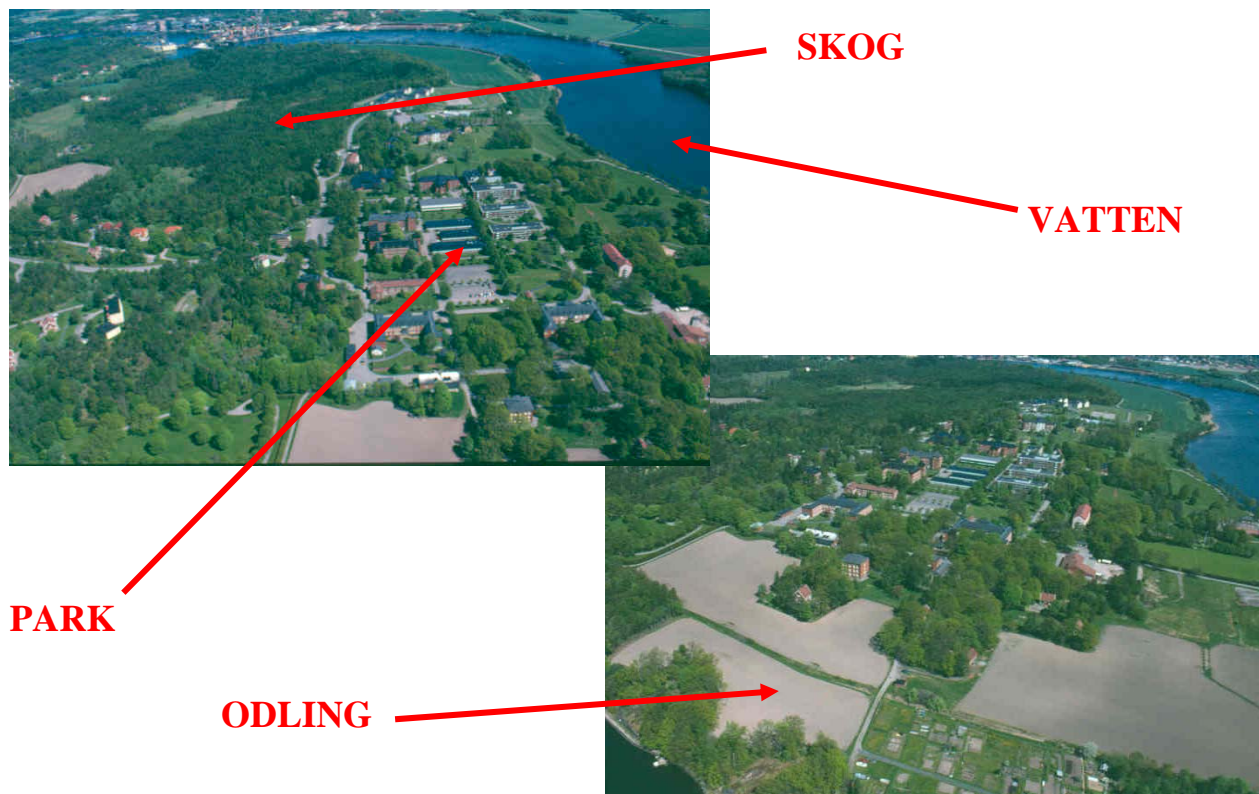
- PARK Park- och trädgårdsanläggning inom själva Restad Gård
- VATTEN Göta Älv och Karls grav
- SKOG Stora skogspartier i områdets nordöstra del
- ODLING Odlingsytor

De många stora träden, gräsmattorna och de kringliggande naturområdena ger intryck av att bebyggelsen i Restad Gård ligger i en park.

Inom områdets nordvästra del ligger skogsområde som är relativt kuperat. Skogen, såväl barr- som lövskog, dominerar men öppnar sig med flera åker- och ängsmarker. Hela området är genombrutet av smärre myrmarker. Beträffande vattenområdena Göta Älv och Karls Grav gäller strandskydd på 100 m vilket inte tillåter någon bebyggelse inom strandskyddsområdet. Längs med Göta Älv är marken uppodlad mellan Restad Gård i söder till Jutatorpet i norr.

Park- och trädgårdsanläggning inom området Restad Gård har sitt ursprung i sekelskiftet. Mellan sjukhuspaviljongerna anlades av trädgårdsdirektören Agathon Sundius 1907 ett strikt anlagt parkområde. Trädgårdsarkitekten Axel Holzhausen skapade 1910 parkområdet mellan älven och sjukhusbyggnaderna. Delar av parkstrukturen finns idag bevarad. Den strikt symmetriska parken i mittaxeln mellan de gamla sjukpaviljongerna är idag borta och parkrummet har bebyggt och anlagts med parkeringsytor. Växthuset är välbevarade och fortfarande i bruk.

Den slutna världen på Vänersborg hospital och asyl kan sägas symboliseras av den lilla kyrkogården i utkanten av sjukhusområdets västra del. Den är belägen i en sluttning ner mot kanalen och omgiven av höga granhäckar. En lång rad av numrerade järnkors med bokstaven M eller K för man respektive kvinna är resta över de patienter som begravts här. Större gravstenar med inskriptioner har rests över sjukhusets personal.

Flora och fauna:

Kärlväxter: Strutbräken, lundgröe och blåklocka finns i anslutning till en bäckravin i områdets norra del.

Nr 93 Restad – Juta

Landskapsbild:

Området utgörs av brynkanten mellan barrskogen och åkrarna på älvens västsida strax nordost om Restad. Delar av den ovanför liggande barrskogen är avverkad

Skogstyp:

Blandlövskog med ädellövinslag. Klena till medelgrova ekar dominerar i trädskiktet. Här förekommer även asp, björk, klibbal, rönn, sälg, alm, bok, lönn, gran och tall. Glest buskskikt av hassel, hägg och olvon. Fältskiktet är av frisk högröttyp.

Nr 94 Restad - Slussarna

Landskapsbild:

Skogspartier i anslutning till Brinkebergs sluss och älvstranden. Beståndet utgör en lummig inramning till slussområdet.

Skogstyp:

a) Hedekskog

Medelgrova ekar dominerar trädskiktet på kullarna öster om slussarna. Inslag av asp, björk, ask och tall. Buskskiktet sparsamt med enbuskar. Fältskikt av gräshedtyp med hållmarkinslag.

b) Klibbalskog

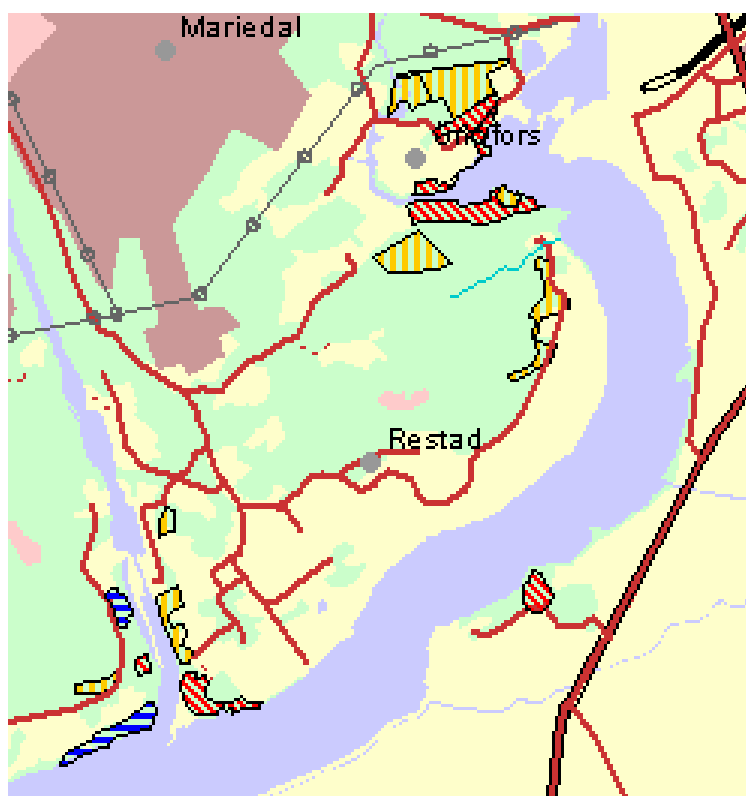
Klibbal dominerar med inslag av sälg och björk. Fältskiktet är av fuktig högröttyp.

- **Skogsvårdsstyrelsens inventeringar, nyckelbiotoper**

Karta hämtad från skogsvårdsstyrelsens hemsida, www.svo.se

Teckenförklaring

	Sumpskog
	Nyckelbiotop
	Naturvärdesobjekt
	Skog
	Öppen mark
	Vatten
	Myr
	Bebyggelse
	Större väg
	Mindre väg
	Körväg
	Bäck
	Kraftledning

• **Inventering av tre naturområden i Vänersborgs kommun 2003**

Text och bild ur "Inventering av tre naturområden i Vänersborgs kommun 2003"

De områden som kommunen 2003 lät inventera är skog med gamla grova ekar, som utgör rester av ett äldre betat odlingslandskap. På ekarna växer hotade och missgynnade lavar och svampar. Ekarna här kan i framtiden bli värdräd för den mycket sällsynta läderbaggen som lever i gamla ekar på andra sidan älven.

Områdena ligger i anslutning till Lillån, öster om Lilla Brinketorp samt öster om det nya bostadsområdet vid Tegelbruksvägen. Se karta nedan

Gamla ekhagar som numera är ohävdade. Spärrgrenigheten tyder på att de stått i ett öppet odlingslandskap. Igenväxning utgör ett hot mot dessa ekar.

KULTURHISTORISKT VÄRDE

Restad har en lång historia som sträcker sig tillbaka till 1500-talet. År 1905 invigdes här det stora sinnessjukhuset Vänersborgs Hospital och asyl, ritat av arkitekten Axel Kumlien.

Hela sjukhusområdet har ett mycket karaktäristiskt läge och är ett tidligt exempel på hur sjukhusområden anlades vid tiden för sekelskiftet 1900. Sjukhusområdets äldsta struktur, liksom väsentliga delar av den äldre herrgårdsanläggningen, är bevarad i kombination med 1900-talets kontinuitet och förnyelse. Här finns de olika årsringarna tydligt avläsbara. Förutom vårdpaviljonger uppfördes också andra typer av verksamhetsbyggnader och personalbostäder. Här anlades dessutom en kyrkogård samt trädgårdar och parkområden. Sjukhusområdet fungerade som en självförsörjande sjukhusstad. Bebyggelsen tillsammans med park- och trädgårdsanläggningen planerades och anlades som en helhet och utgör därför en helhet.

På Restad Gårds området finns många kulturhistoriskt värdefulla byggnader och även parken och resterna av ekonomiträdgårdarna besitter ett kulturhistoriskt värde och symboliserar försörjning men också tillfriskande. I Regionmuseum Västra Götalands utredning från 1991 gjordes en indelning av sjukhusområdet i olika kulturhistoriskt värdefulla miljöer. I Kulturhistorisk utredning från 2002 har museet i stället valt att betona helheten i området och att peka på vissa särskilt kulturhistoriskt intressanta byggnader.

Restad Gård upplevs av många som en estetiskt tilltalande miljö med den vackra parken och byggnadernas arkitektoniska och konstnärliga värde. Byggnadernas placering i terrängen bygger på en medveten tanke om ljus, luft och estetiskt utformade miljöer. Här utgör byggnader och grönytor en helhet i en miljö med naturskönt läge. Området utnyttjas idag flitigt för rekreation.

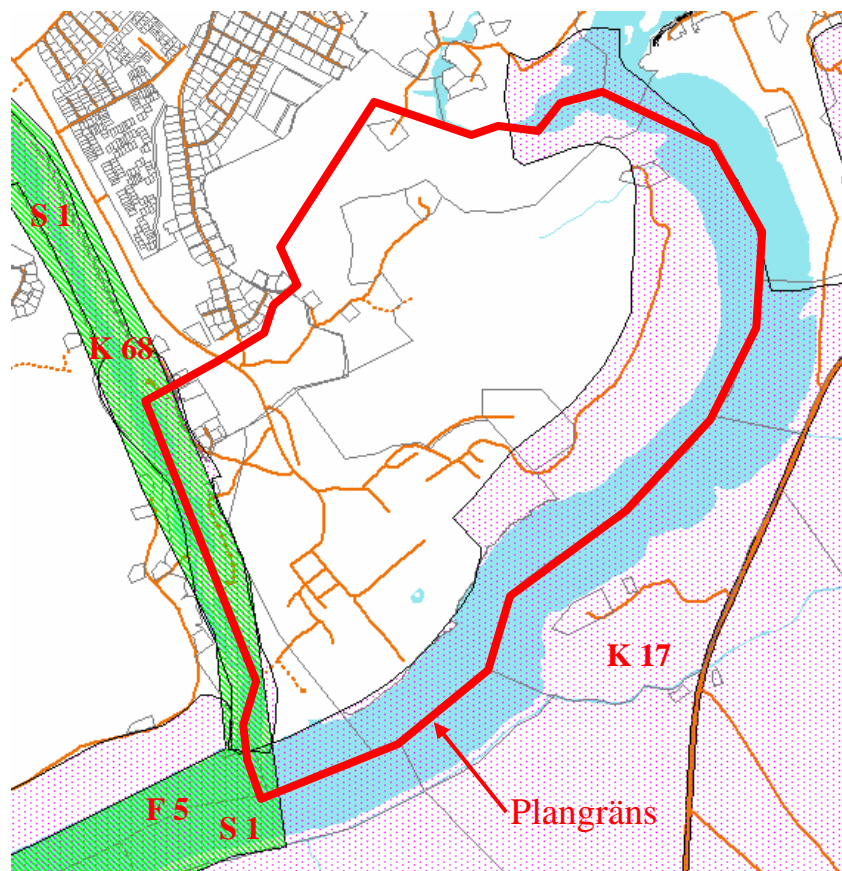

2.4 RIKSINTRESSEN

Området berörs av riksintresse för:

- Tunhemsslätten, K 17
- Karls Grav K68
- Göta Älv F5
- Trollhätte kanal S1

- **Tunhemsslätten KULTURMINNESVÅRD**
Motivering: Odlingslandskap på den bördiga slätten kring platåberget Hunneberg som med sitt rika och varierade innehåll speglar samhällets och landskapets förändringar från järnåldern till 1800-talets slut. Vänersborgs kommun är inte överens med Länsstyrelsen om avgränsningen i norr. Kommunen anser att riksintresset inte sträcker sig över Göta älv.
- **Karls grav KULTURMINNESVÅRD**
*Motivering: Kanalmiljö av stor transporthistorisk betydelse, en av landets första egentliga kanaler, påbörjad 1609 men slutförd först 1752. Slussleden är fortfarande i drift.
Uttryck för riksintresset: Kanalled med synliga slussar från 1700-talet, minnessten från 1770, kanalkontor med uthusbyggnader från ca 1900.*
- **Göta Älv FRILUFTSLIV**
Innefattar Karls grav och Göta Älv söderut. Av stor betydelse för det rörliga båtlivet och även för bilburet friluftsliv. Förbindelse mellan Västerhavet och Vänern samt via Vättern även till Östersjön. Värdefullt och synnerligen omväxlande kulturlandskap kring Göta älv och Nordre älv.
- **Trollhätte kanal HANDESSJÖFARTEN**
Trollhätte kanal och farleden i Vänern anges vara av riksintresse för handelssjöfarten. Riksintresset omfattar Göta älv, Karls grav och farleden norrut förbi Gälle udde upp mot Hindens rev.

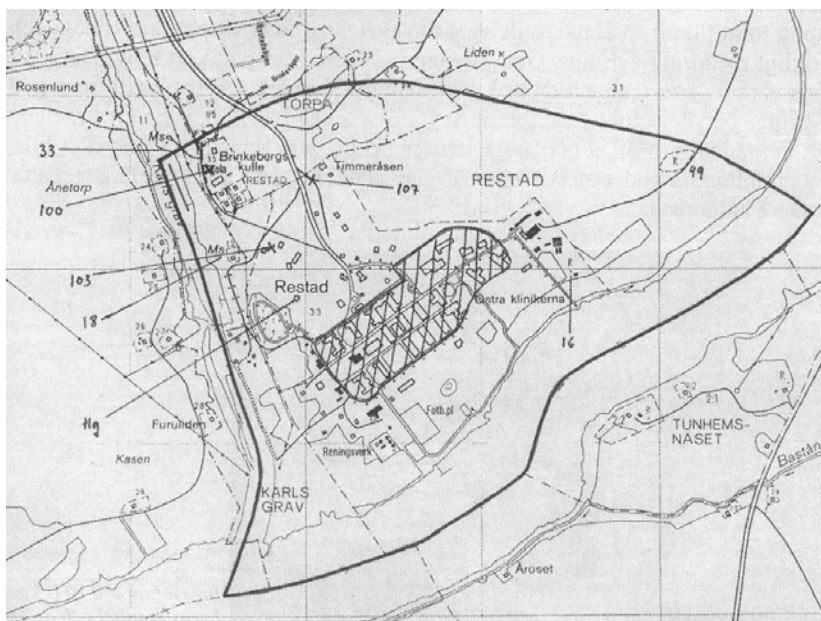
2.5 FORNLÄMNINGAR

(ur Kulturhistorisk utredning, 2002)

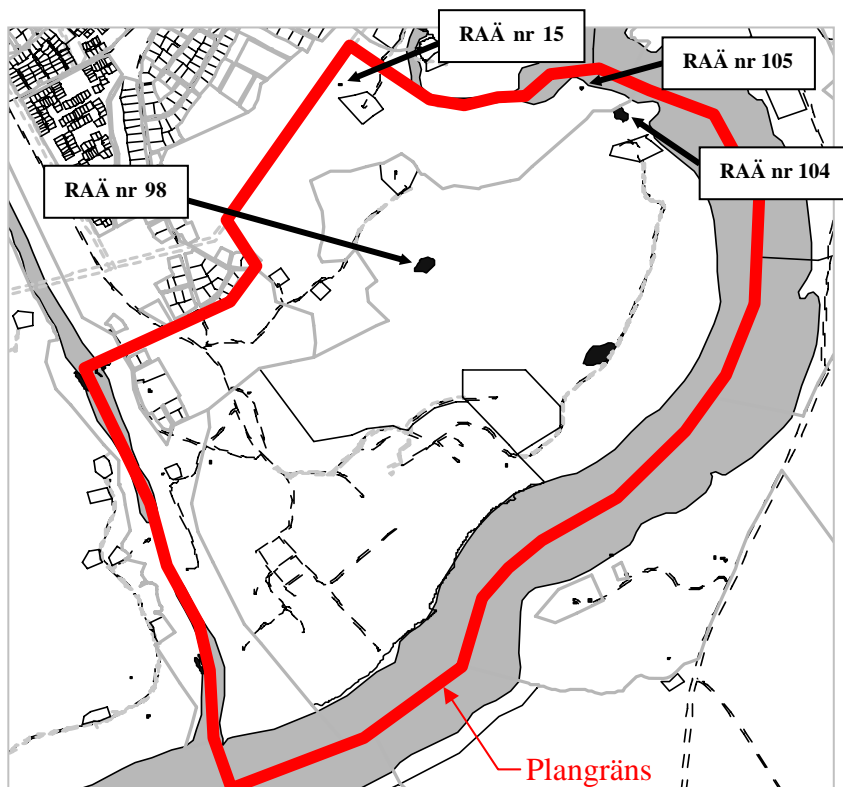
En översiktlig bedömning av fornlämningsbilden har gjorts inom området markerat med en tjockare svart linje på nedanstående karta. Att döma av fornlämningsbilden och de topografiska aspekterna kan det inom området finnas okända fornlämningar, exempelvis boplatser eller överplöjda gravar från olika tidsperioder. För att klarlägga eventuell förekomst av nya fornlämningar krävs en särskild arkeologisk utredning. Det på kartan skrafferade området kan man dock på grund av störningar och markingrepp bortse från.

Det finns inom området sju kända fornlämningar, markerade på kartan:

- Raä nr 16 – Skålgropar
- Raä nr 18 – Minnessten
- Raä nr 33 – Rester av äldre sluss
- Raä nr 99 – Gravfält
(19 stensättningar)
- Raä nr 100 – Fyndplats för
1 skafthålsyx, 1 trindyxa samt
8 flintavslag
- Raä nr 103 – Ungefärlig fyndplats
(i potatisåker) för
1 skafthålsyx
- Raä nr 107 – Fyndplats för
1 skivskrapa,
1 flintskära samt
flintavslag
- Hg – Husgrund

- RAÄ nr 15 – stensättning
- RAÄ nr 98 – bebyggelse-
lämning
- RAÄ nr 104 – stenåldersboplatz
(närmare 1000
upphittade
flintor)
- RAÄ nr 105 – fyndplats för 4
flintor

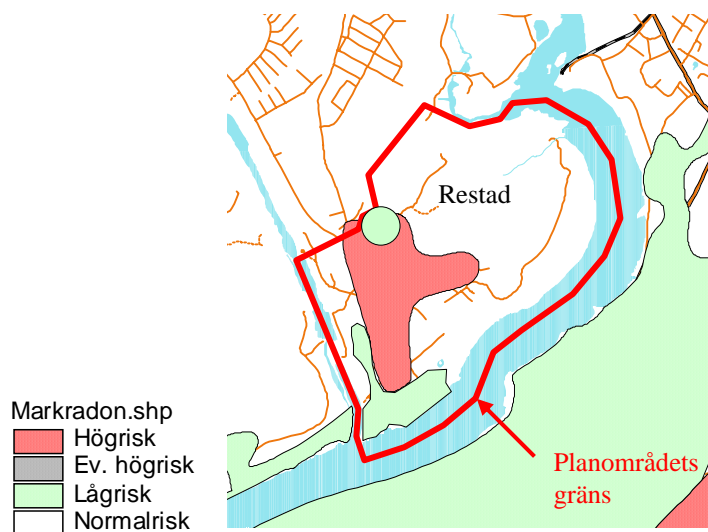

2.6 MILJÖFAKTORER

RADON

Enligt översiktlig markradonriskkarta från 1989 är delar av området markerat som högriskområde. Detta måste särskilt mätas vid kommande exploatering.

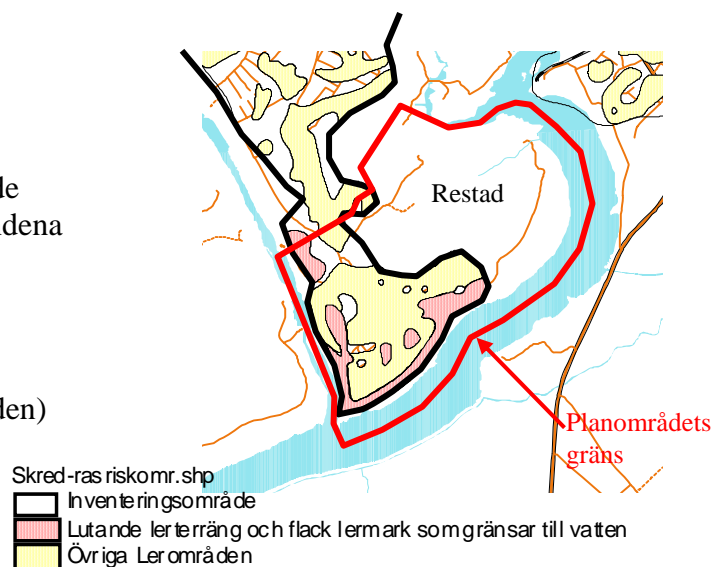
Inom den markerade ringen har en ny detaljplan vunnit laga kraft den 2 oktober 2003. I samband med planarbetet gjorde man en geoteknisk utredning och då mättes även radonhalter i markluften. Mätningarna visade låga halter. Marken klassades som lågriskområde.

GEOTEKNIK / SKREDRISK

Enligt översiktlig inventering av lutningsförhållanden inom lerområden i Älvsborgs läns tätorter från 1978 är delar av området markerade med röd färg (se teckenförklaring: Lutande lerterräng och flack lermark som gränsar till vatten). Det visar endast var lutande lerterräng förekommer och stabilitetsförhållandena måste utredas. Utredningarnas genomförande beror på avsedd markanvändning.

Delar av området som är markerade med gul färg (se teckenförklaring: Övriga lerområden) visar övriga lerområden och där kan vid behov andra geotekniska förhållanden behöva utredas.

En geoteknisk utredning har utförts för den fördjupade översiktsplanen: "Översiktlig geoteknisk undersökning för fördjupad översiktsplan "Vänersborgs kommun, Rapport Geotekniska undersökningar och PM Geoteknik". Den har utförts av SWECO VBB AB på uppdrag av Västfastigheter och är daterad 2003-06-25. Utredningen finns tillgänglig på Planeringsenheten.

I utredningens PM har resultatet av tidigare geotekniska undersökningar i området arbetats in. "De geotekniska förutsättningarna för ny bebyggelse inom Restad Gård bedöms inte medföra några större geotekniska problem" utgående från den översiktliga utredningen.

Stabiliteten analyserades i den översiktliga geotekniska utredningen för två sektioner ner mot älven." Beräknade säkerhetsfaktorer mot stabilitetsbrott uppfyller Skredkommissionens anvisningar med god marginal." Detta gäller överslagsberäkningar för att bedöma förutsättningarna för befintlig bebyggelse. Inför ny planläggning erfordras detaljerade utredningar. Stabiliteten för Karls Grav – se sidan 38.

STÖRNINGAR

Se bilaga 2

Luftföroreningar från industrierna i Vargön

I nordost på andra sidan älven ligger de tunga industrierna i Vargön. Boverkets allmänna råd ”Bättre plats för arbete” anger 1 000 meter som riktvärde för skyddsavstånd vid ferro-legeringsverk.

Halterna av svaveldioxid inom Restadsområdet ligger mellan 2 och 3 mikrogram per m³ som årsmedelvärde. Vid beräkning av 98 percentilen ligger värdet mellan 25 – 50 mikrogram per m³. Miljömålet för SO₂ anger 5 mikrogram per m³ som årsmedelvärde. MKN för SO₂ timmedelvärde anger 200 mikrogram per m³ som 98 percentil och 100 mikrogram per m³ för dygnsmedelvärde som 98 percentil.

Kväveoxiderna i området härrör huvudsakligen från biltrafik. Halterna ligger mellan 5 och 10 mikrogram per m³ som medelvärde för vinter. Miljökvalitetsnormen för kvävedioxid anger att årsmedelvärdet inte får överskrida 40 mikrogram per kubikmeter.

Halterna stoft i luften i Vänersborg har sjunkit kontinuerligt från 1977 till 1992 beroende på att ett smältverk i Stallbacka har lagts ned och att omfattande reningsåtgärder har utförts på smältverket i Vargön. De totala halterna har sjunkit från 25-40 mikrogram per kubikmeter till 10-15 mikrogram per kubikmeter. Vid en mätpunkt i Restad låg halten 1992 på 10 mikrogram per kubikmeter. Miljökvalitetsnormen för partiklar PM 10 kommer att läggas fast till 40 mikrogram per kubikmeter den 31 december 2004.

En undersökning av tungmetaller i väggmossa 1995 visar att i en mätpunkt cirka 700 meter nordväst om planområdet var halten av krom 81,2 mikrogram per kubikmeter. Medelvärdet för krom i södra Sverige är 0,7 mikrogram per kubikmeter. Trevårt krom släpps ut från smältverket. I rökgaserna finns obetydligt av sexvärt krom som är giftigt. För kadmium är motsvarande halter 0,262/0,2 för vanadin 2,11/3,5 för nickel 2,08/1,3 för koppar 4,83/5,2 och för bly 5,27/7,5. Värdet efter snedstreckat anger medelvärde för Sverige.

Luftföroreningar från SAAB i Stallbacka

Från SAAB:s fabrik i Stallbacka sker utsläpp av ett flertal lösningsmedel, bland annat xylen och toluen. Miljö- och hälsoskyddskontorets spridningsberäkning visar att årsmedelvärdet i planområdet ligger mellan 1,0 mikrogram per kubikmeter och 2,0 mikrogram per kubikmeter. Miljöhälsoutredningen anger som riktvärde för xylen 40 - 400 mikrogram per kubikmeter. Enligt utredningen har en undersökning gjorts i 30 svenska tätorter. Vinterhalvsårsmedelvärdet i dessa tätorter var för xylen 3 - 10 mikrogram per kubikmeter och för toluen 4 - 17 mikrogram per kubikmeter.

Buller

Ljudnivån inom området underskrider riktvärdena för buller från väg, flyg och industrier.

Hinderfria ytor

Enligt Bankod 3C för Malöga flygplats får byggnadernas höjd inte överstiga +86,7 m (nivå över havet). *Se bilaga 1*

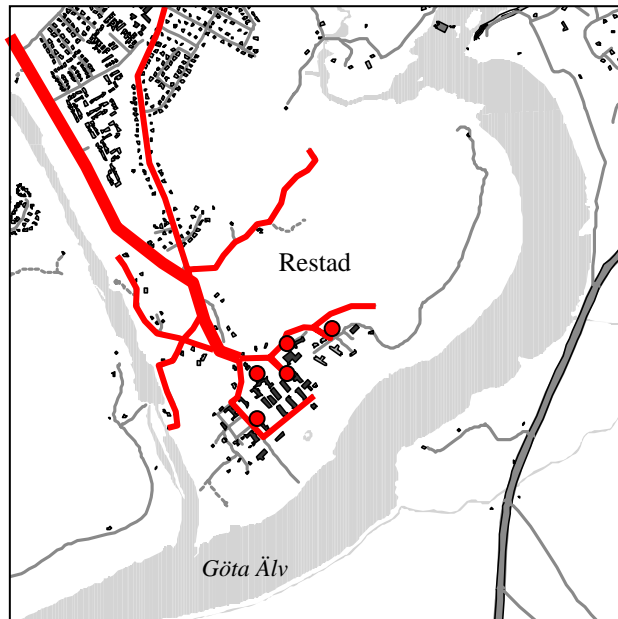
RISKANALYS

Kommunstyrelsen har den 21 november 1995 beslutat att ”Riskanalys för Vänersborgs kommun” skall ingå som ett planeringsinstrument vad gäller mark och vatten och för att förebygga olyckor. Ett skyddsområde på vardera sidan av kanalen motsvarande 100 m bör tillämpas enligt riskanalysen. ”Detta innebär att säkerhetsaspekterna särskilt skall belysas och beaktas i samband med planläggning av mark- och vattenanvändning samt bebyggelse inom skyddsområdet.”

2.7 KOMMUNIKATIONER

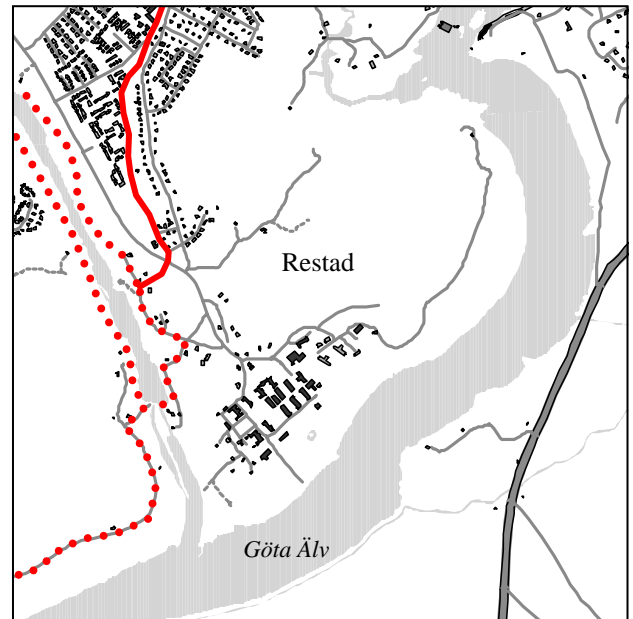
Vägtrafik och parkering

- HUVUDVÄG
- LOKALVÄG
- PARKERING

Till Restad Gård område kommer man via Tegelbruksvägen eller Restadvägen. Inom själva området finns det ett lokalt vägnät. Vissa vägar följer den gamla sträckningen från 1905 och har kulturhistoriskt värde. Tegelbruksvägen är huvud tillfart till Restadområde.

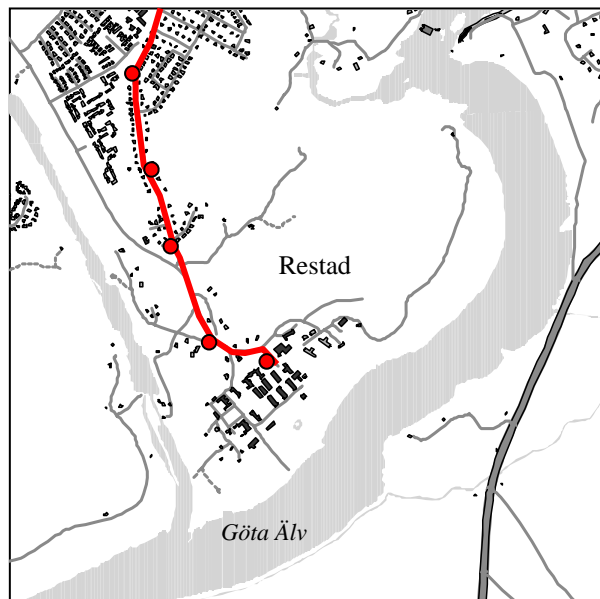
Cykeltrafik

- HUVUDCYKELSTRÅK
- ..... ÖVRIGA CYKELSTRÅK OCH BLANDTRAFIK

Även inom Restad Gård finns idag många gång- och cykelvägar med bra standard.

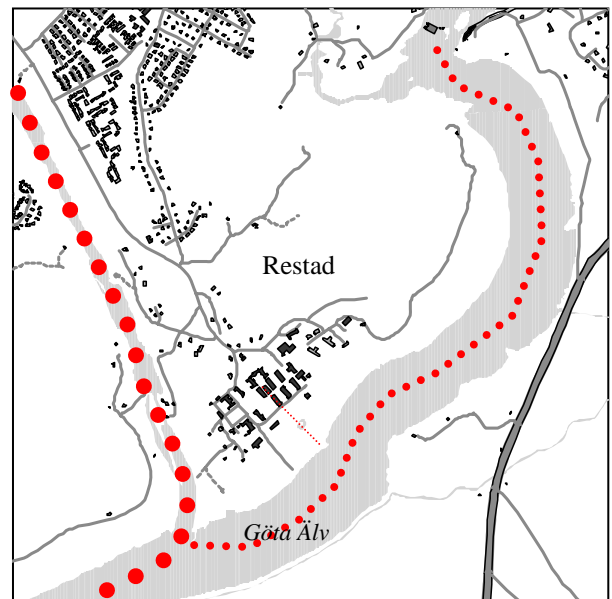
Kollektivtrafik

- BUSSLINJE
- BUSSHÅLLPLATS

Restad Gård trafikeras idag av busslinje 65 en gång per halvtimme dagtid och en gång i timman kvällstid.

Båttrafik

- BÅTTRAFIK
- ..... MINDRE BÅTTRAFIK

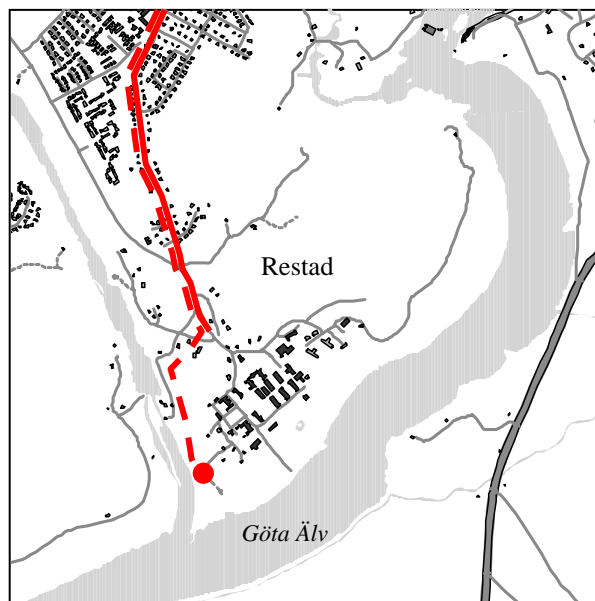
All båttrafik som kommer från Vänern passerar Karls Grav på väg till Göteborg.

2.8 TEKNISK FÖRSÖRJNING

Vatten och avlopp, fjärrvärme

Kommunalt vatten och avlopp finns framdraget i Restadvägen fram till Restad Gård. Inom Restad Gård och fångelsets område finns en egen vatten- och avloppsanläggning ansluten till de kommunala ledningarna. Avloppet pumpas upp till ledningarna i Restadvägen från en pumpstation i områdets sydvästra del.

Området är anslutet till fjärrvärme via Restadvägen.

2.9 BEFINTLIG SERVICE

Närmaste grundskola är Mariedalsskolan belägen cirka 1,5 kilometer norr om planområdet. Förskola finns etablerad inom planområdet. För inköp av dagligvaror ligger Torpahallen närmast, 2,5 km bort. Inom planområdet finns det bland annat restaurang, kiosk, trädgårdsanläggning med försäljning, hotell/konferens samt relaxanläggning.

2.10 FRILUFTSLIV

Stora fria ytor längs Göta Älv finns tillgängliga för friluftsliv. Även kanalområdet, längs Karls Grav, är ett populärt och utnyttjat promenadstråk.

2.11 DAGENS VERKSAMHETER OCH MARKÄGARE

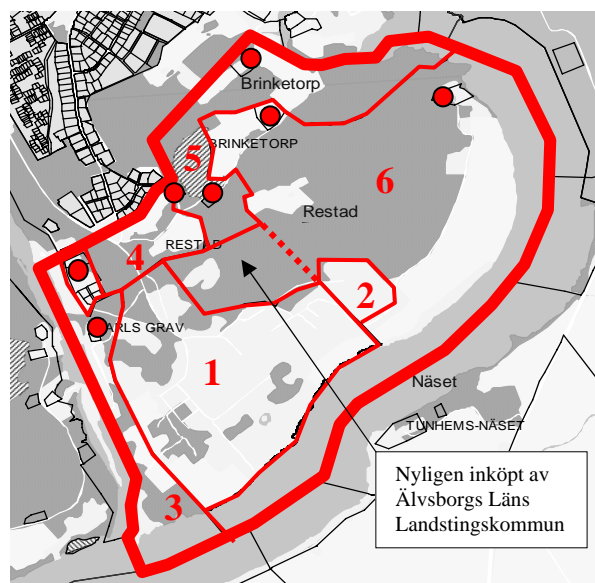
Verksamheter inom planområdet är:

Bostäder, Brinkebergsanstalten, slussområde vid Karls Grav, jordbruksmark. Inom Restad Gårds område finns det ett antal olika företag etablerade, vårdverksamheter med bl a rättspsykiatrisk verksamhet, förskola, restaurang, hotell, kontor, handelsträdgård, livsmedelsproduktion, hantverk m m.

Markägarna inom planområdet är:

1. Restad 3:3 – Älvsborgs Läns Landstingskommun
2. Restad 3:13 – Vasakronan Krim AB
3. Karls Grav 1:1 – Staten Sjöfartsverket
4. Torpa 1:2 – Vänersborgs Kommun
5. Brinketorp 2:1 – Vänersborgs Kommun
6. Restad 3:1 - Privat

● - Privat

2.12 SÄRSKILT UNDERLAG

- Planstudie Restadområdet - Översiktlig planstudie april 2001
efem arkitektkontor gjorde på uppdrag av Vänersborgs kommun en studie med syftet att ge kommunen underlag för beslut om områdets framtida användning.
- Kulturhistorisk utredning
Regionmuseum Västra Götaland har på uppdrag av Västra Götalandsregionen gjort en kulturhistorisk utredning av Restad Gård (Vänersborg 2002).
Rapporten ger en historisk bakgrund till området, till sinnessjukhus i Sverige och till anläggningen på Restad. En bedömning av de kulturhistoriska värdena samt en beskrivning av de enskilda byggnaderna ingår. Där framhålls också hur bebyggelse och parkanläggning planerades som en helhet. Den avslutas med en kortfattad kulturhistorisk värdering.
Rapporten ger underlag för bedömningar om hur området kan förändras utan att de väsentliga kulturhistoriska värdena går till spillo.
- Restad Gård – inventering av park & grönytor
Landskapsgruppen har på uppdrag av Västra Götalandsregionen inventerat park och grönytor inom Restad Gård (Göteborg 2002 04 15). Inventeringen lyfter fram de värden som man bör ta hänsyn till och dra nytta av vid en förändring av området.
- Guide över området
För ca tio år sedan arbetade medlemmarna i en studiecirkel fram en ”Guide till Brinketorp, Önafors och Restad”. 1992 trycktes den och en därtill hörande karta med stöd av naturskydds-föreningen i Vänersborg. Studiecirkeln bildades med syftet att ”sprida kunskap om Brinketorp-Önafors-Restad och främja ansträngningar att utveckla området för friluftsliv och närrekreation”.

Guiden beskriver de stigar som finns i området. Den beskriver även områdets flora och fauna och ger en kort historisk bakgrund. Guiden täcker planområdet.

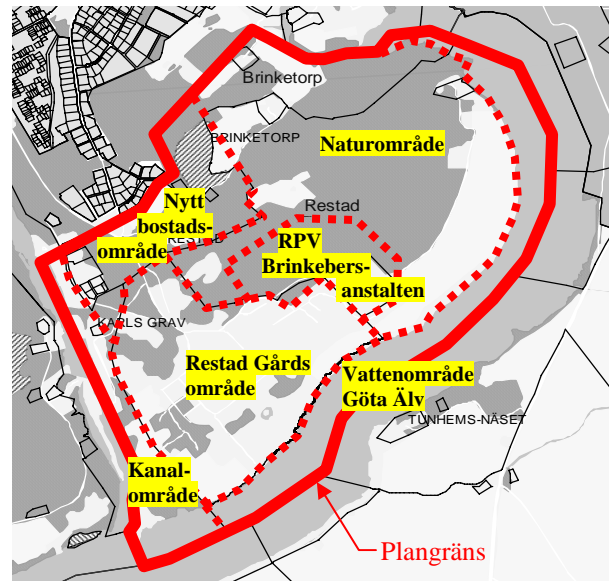
2.13 SAMMANFATTNING AV PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

- **Strandskydd:** För Göta Älv och Karls Grav gäller ett strandskyddsavstånd på 100 meter.
- **Agenda 21:** Det finns definierade övergripande lokala mål för Vänersborgs kommun samt lokala mål på kort och lång sikt som skall tillgodoses.
- **Kulturhistoriskt värde:** Inom område Restad Gård finns både kulturhistorisk värdefulla byggnader och miljö som helhet. Detta uppmärksammas i Översiktsplanen och följs upp i kommande detaljplaner.
- **Riksintresse:** Planområdet berörs av riksintresse för Kulturminnesvård, Friluftsliv och Handelssjöfarten. Dessa intresse skall tillgodoses i kommande planering.
- **Radon:** Enligt översiktlig markradonriskkarta är delar av området markerat som högriskområde. Vid kommande exploatering mäts det mer noggrant.
- **Skredrisk:** Enligt översiktlig inventering av lutningsförhållanden inom lerområden i Älvsborgs läns tätorter från 1978 måste stabilitetsförhållandena inom delar av området utredas. Utredningarnas karaktär beror på typen av markanvändning. Inom vissa område kan vid behov andra geotekniska förhållanden behöva utredas. Utredning (2003-06-25) visar att beräknad stabilitet i slänterna mot Göta Älv är god.
- **Geoteknik:** Stabilitetsförhållandena mot Göta älv bedöms översiktligt inte hindra fortsatt planering enligt översiktsplanens intentioner. För detaljplanläggning erfordras kompletterande geotekniska utredningar till minst detaljerad nivå enligt Skredkommissionens Rapport 3:95.
- **Störningar:** Värdena på utsläpp från industrierna i Vargön respektive Stallbacka ligger under de gränsvärden som gäller. Ljudnivån inom området underskrider riktvärdena för bullerstörningar från vägtrafik, flygtrafik och industrier.
- **Risakanalys:** Ett skyddsområde på vardera sidan av kanalen motsvarande 100 m tillämpas enligt riskanalysen.
- **Friluftsliv:** Stora fria ytor längs Göta Älv finns tillgängliga för friluftsliv och skall behållas som sådana även i framtiden och vara tillgängliga för allmänheten. Vid förtätning inom Restad Gårds område skall stor hänsyn tas till att kontakten och siktlinjerna mot vattnet bibehålls. Även kanalområdet, längs Karls Grav, är ett populärt och utnyttjat promenadstråk och skall bibehållas som sådant i framtiden.

3. FRAMTID

Det aktuella området för översiktsplanen delas in på grund av sin olika karaktär i sex följande grupper:

- Restad Gårds område
- Nytt bostadsområde
- Rättspsykiatrisk verksamhet "RPV" och Brinkebergsanstalten
- Naturområde
- Kanalområde
- Vattenområde Göta Älv

3.1 MÅL OCH REKOMMENDATIONER

Inom hela planområdet skall allt byggande och all etablering föregås av detaljplaner. Byggnader som har ett betydande kulturhistoriskt värde skall bevaras. De får inte förändras så att detta värde förvanskas.

Vid kommande detaljplaner skall följande undersökningar göras:

- radon
- geoteknik
- arkeologi

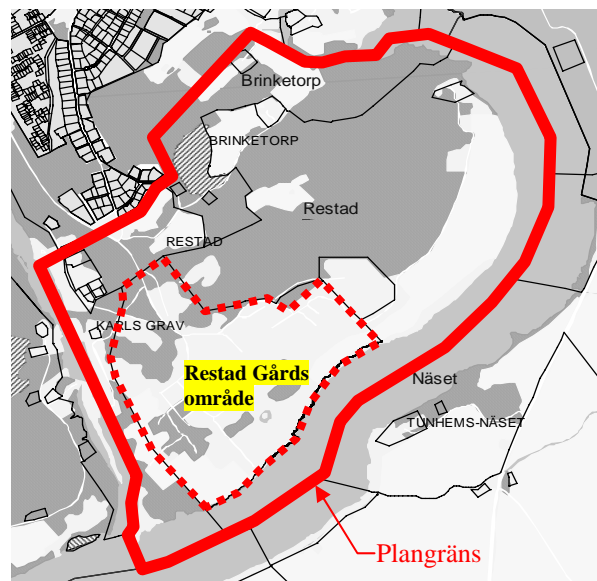
Möjligheterna för lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) beaktas.

3.1.1 RESTAD GÅRDS OMRÅDE

Restad Gårds område är den del av området som nyttjats som mentalsjukhus och som är bebyggt med byggnader alltifrån 1900-talets början fram till seklets slut.

Den kulturutredning som utförts ger en god grund för bedömning av hur en förtätning/ utbyggnad kan ske utan att hota de kulturhistoriska värdena. Under tiden mellan byggandet av hospitalet och fram till seklets slut har många rivningar och tillskott gjorts inom området. Dessa har dock inte förstört områdets karaktär.

De huvudsakliga tillskotten utöver byggnaderna från hospitalets första decennium härrör från 60- och 70-talet och även från 50-talet. 70-talets många tillskott lades mitt i axeln och innebar att den inre parken i stora delar byggdes bort.

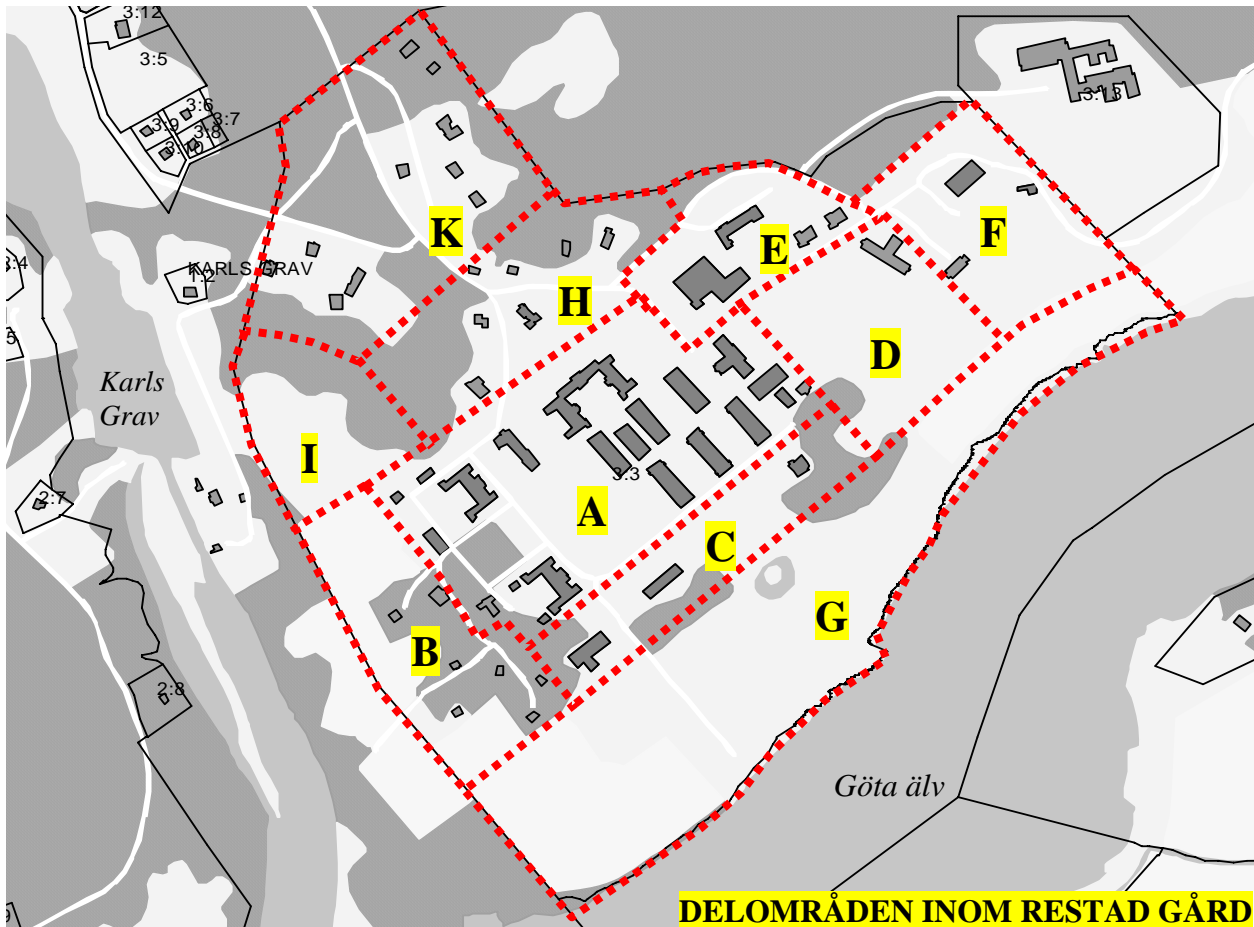
Byggnadskropparna inordnar sig emellertid i det stränga mönstret och byggnadsvolymerorna underordnar sig de ursprungliga huskropparna varför strukturen fortfarande känns igen från Axel Kumliens (Medicinalstyrelsens arkitekt) starka gestaltning av Vänersborgs hospital och asyl. Från 80-talet härrör matsalsbyggnaden som till sin storlek kraftigt avviker från resten av byggnadsbeståndet.

*En ägare och en verksamhet byts mot flera ägare och flera verksamheter:
Nu är nästan hundra år av Vänersborgs hospital och asyl tillända. Verksamheten i byggnader och park har under åren förändrats men nu står området inför en avgörande förändring. Tiden då en ägare ägde och styrde hela området är förbi. Västra Götalandsregionen tänker sälja området. Försäljningen avses ske i delar - att sälja hela området till en enda köpare anses inte realistiskt. Detta prövades under 90-talet utan framgång. En annan avgörande förändring är att den enhetliga verksamheten med vård byts mot en rad olika verksamhetstyper.*

Avsikten med planeringen är att helhetsgreppet på området skall kunna fortleva trots att ägandet splittras på ett flertal ägare och att en enhetlig verksamhet byts mot ett flertal verksamheter.

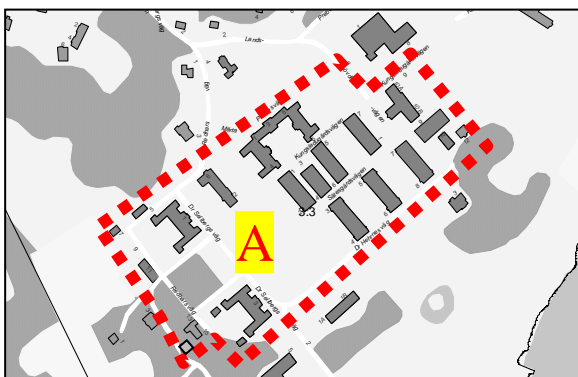
Parken är viktig. Park och byggnader har från första början planerats ihop för att bilda en helhet. Parken bidrar starkt till att området uppfattas som sammanhållet. Även stråken har stor betydelse som sammanhållande element. De viktiga stråken definieras i planeringen och bildar en grund i den fortsatta utvecklingen. Områdets fastighetsägare bör få gemensamt ansvar för parken och dess skötsel. Detta är en förutsättning för att binda ihop områdets olika delar. Ett parkområde avgränsas och en gemensamhetsanläggning kan bildas. En skötselplan bör upprättas för parkens skötsel. Detta gäller även övergripande stråk inom området.

Översiktsplan och detaljplan skall ge grunden för en gemensam syn på landskap och vegetation. I varje beslut om byggande skall tas stor hänsyn till hur det påverkar parken. Bevarandekrav formuleras i efterkommande detaljplaner.

Delområde A

Den inre kärnan har en sträng geometrisk uppbyggnad. Karaktärsbyggnader från 1900-talets första decennium håller ihop och ger karaktär åt området.

Rekommendationer

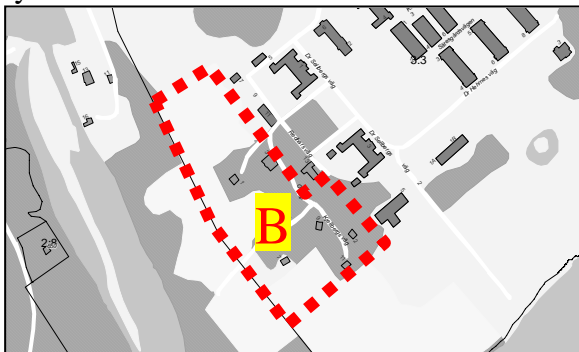
Den stränga geometriska uppbyggnaden bibehålls. De byggnader som håller ihop och ger karaktär åt kärnan får inte förvanskas. Tillkommande byggnader inordnar sig i mönstret. De underordnar sig de äldre karaktärsbyggnaderna. Stråken bibehålls.

Möjlig användning:

Boende, kontor, kultur, hotell/konferens, rekreation, friluftsliv, skola, vård, hantverk och småföretag som inte är störande för den nära omgivningen.

Delområde B

De små bostadshusen för personalen och deras familjer från början av 1900-talet är fritt placerade i landskapet. Den större tegelbyggnaden är dock del av kärnområdets symmetri.

Rekommendationer

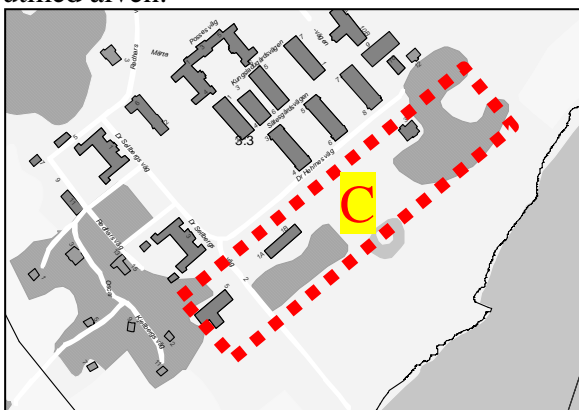
Ny bebyggelse tar hänsyn till förra sekelskiftets bebyggelse till volym, form och placering.

Möjlig användning:

Boende, kontor, kultur, hotell/konferens, rekreation, friluftsliv, skola, vård, camping, hantverk och småföretag som inte är störande för den nära omgivningen.

Delområde C

Området innebär en övergång mellan den tätt bebyggda kärnan och parkområdet utmed älven.

Rekommendationer

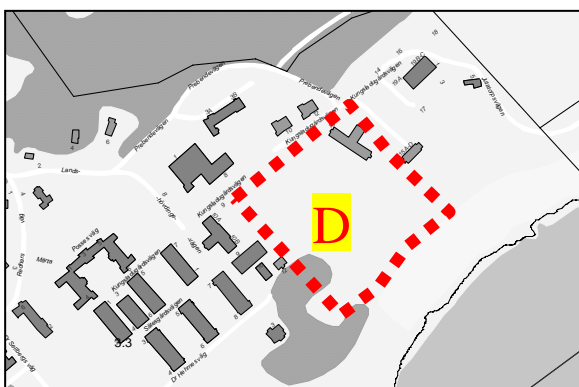
Tillkommande bebyggelse skall placeras så att generösa utblickar från området A ner mot älven medges.

Möjlig användning:

Boende, kontor, kultur, hotell/konferens, rekreation, friluftsliv, skola, vård, hantverk och småföretag som inte är störande för den nära omgivningen.

Delområde D

Området sluttar ner mot älven och är bevuxet med imponerande träd. I områdets norra del finns det en utomhusscen som utnyttjar sluttningen.

Rekommendationer

Parkområdet för inte bebyggas. Det bör ingå i en gemensamhetsanläggning för Restad Gård.

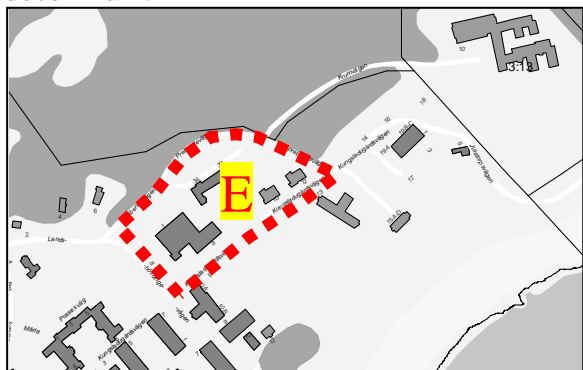
Möjlig användning:

Park, kultur, rekreation samt friluftsliv. Boende, skola, vård, hantverk, småföretag som inte är störande för den nära omgivningen och kontor endast i det befintliga huset.

Delområde E

Området har en varierad bebyggelse med två karaktärsbyggnader från 1900-talets första decennium.

Rekommendationer

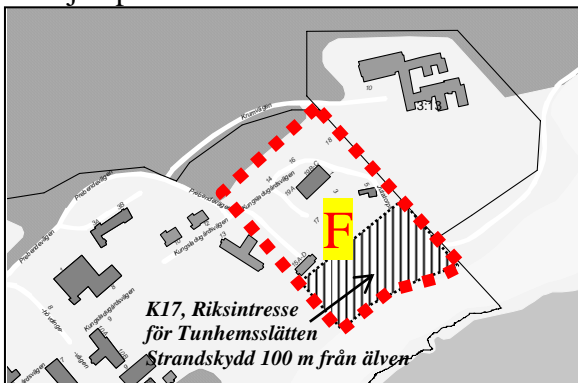
Nya byggnader anpassas till områdets struktur och karaktär.

Möjlig användning:

Kontor, kultur, hotell/konferens, rekreation, friluftsliv, skola, vård, hantverk och småföretag som inte är störande för den nära omgivningen.

Delområde F

Områdets bebyggelse är blandad med inslag från skilda tidsepoker. Här finns mycket av den äldre bebyggelse som fanns här redan innan Vänersborgs hospital och asyl byggdes i början på 1900-talet.

Rekommendationer

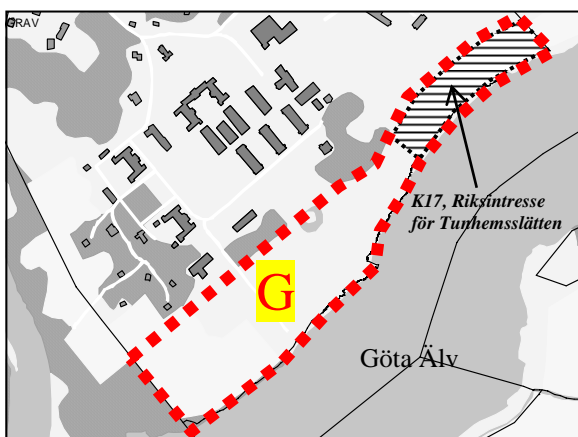
Tillkommande bebyggelse skall utformas med hänsyn till den gamla bebyggelsen. Riksintressen och strandskydd beaktas.

Möjlig användning:

Kultur, trädgårdsanknuten verksamhet, hantverk och småföretag som inte är störande för den nära omgivningen. Boende endast i herrgården.

Delområde G

Strandområdet av parkkaraktär. Här finns anläggningar som fågeldammen, tennisbanor, stora gräsytor samt vackra promenadvägar. För området gäller strandskydd enligt 7 kapitel 16 Miljöbalken.

Rekommendationer

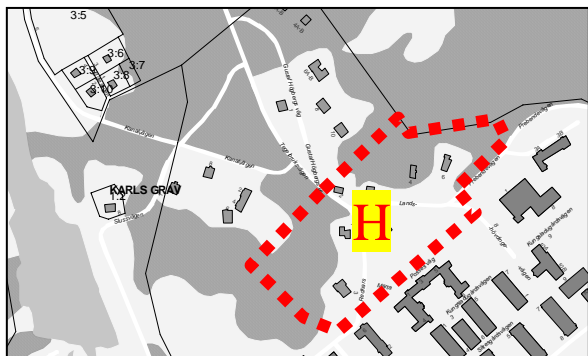
Strandområdet får inte bebyggas. Det bör ingå i en gemensamhetsanläggning för Restad Gård. Riksintressen och strandskydd beaktas.

Möjlig användning:

Park, rekreation, friluftsliv.

Delområde H

Området ligger strax innanför grindstugan. Bebyggelsen är i vissa delar från anläggningens början (grindstugan från 1905 och paviljong från 1911). Här har också byggts bostäder under 1950-talet. De senare uppförda byggnaderna har en fri inplacering.

Rekommendationer

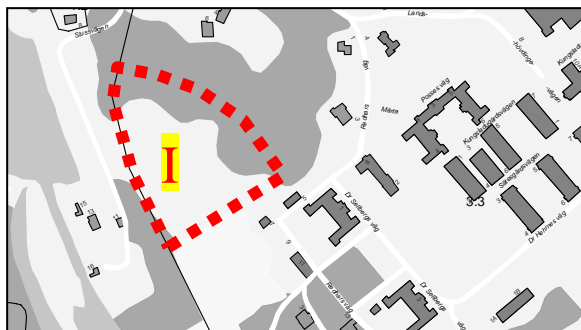
De kulturhistoriska värdena i bebyggelsen uppmärksammas vid förändringar i området.

Möjlig användning:

Boende, skola, förskola, kontor, hotell/konferens, verksamheter som inte är störande för omgivningen.

Delområde I

Området består av själva kyrkogården avgränsad av en kraftig gränshäck samt av visst omgivande naturområde. Kyrkogården är ”enskild begravningsplats”

Rekommendationer

Kyrkogården vårdas och underhålls. Omgivande naturmark sköts med hänsyn till kyrkogårdens närhet.

Möjlig användning:

Kyrkogård

Delområde K

Byggnader för personalbostäder från skilda tider har på ett fritt sätt fogats in i området.

Rekommendationer

Tillkommande bebyggelse placeras och utformas med hänsyn till de befintliga husen. Den lätta och luftiga karaktären bibehålls.

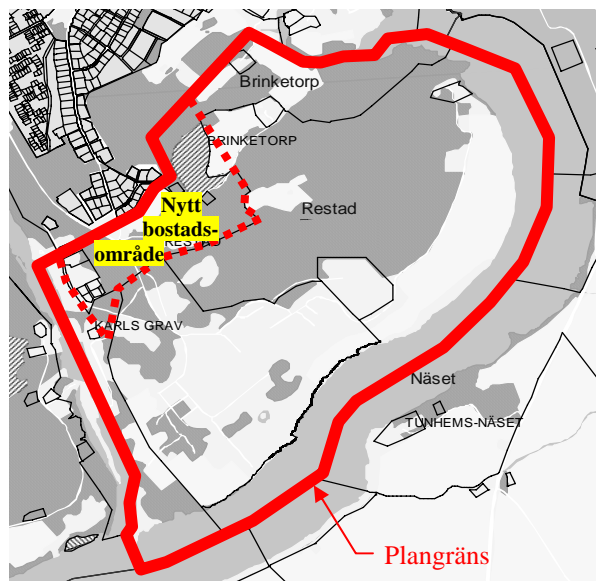
Möjlig användning:

Huvudsakligen bostäder.

3.1.2 NYTT BOSTADSOMRÅDE

Inom det på kartan markerade området är avsikten att i liten skala förtäta/utöka de befintliga bebyggelseområdena. Det gäller såväl det ännu obebyggda planområdet (plan för Brinketorp etapp 1 som vunnit laga kraft 2 oktober 2003) som den befintliga villabebyggelse i väster. Områdets förutsättningar är endast utredda mycket översiktligt.

Området varierar vad avser topografiska, geotekniska och naturförhållanden och är lämpligt för nybebyggelse i liten skala – som tillägg till befintlig bebyggelse.

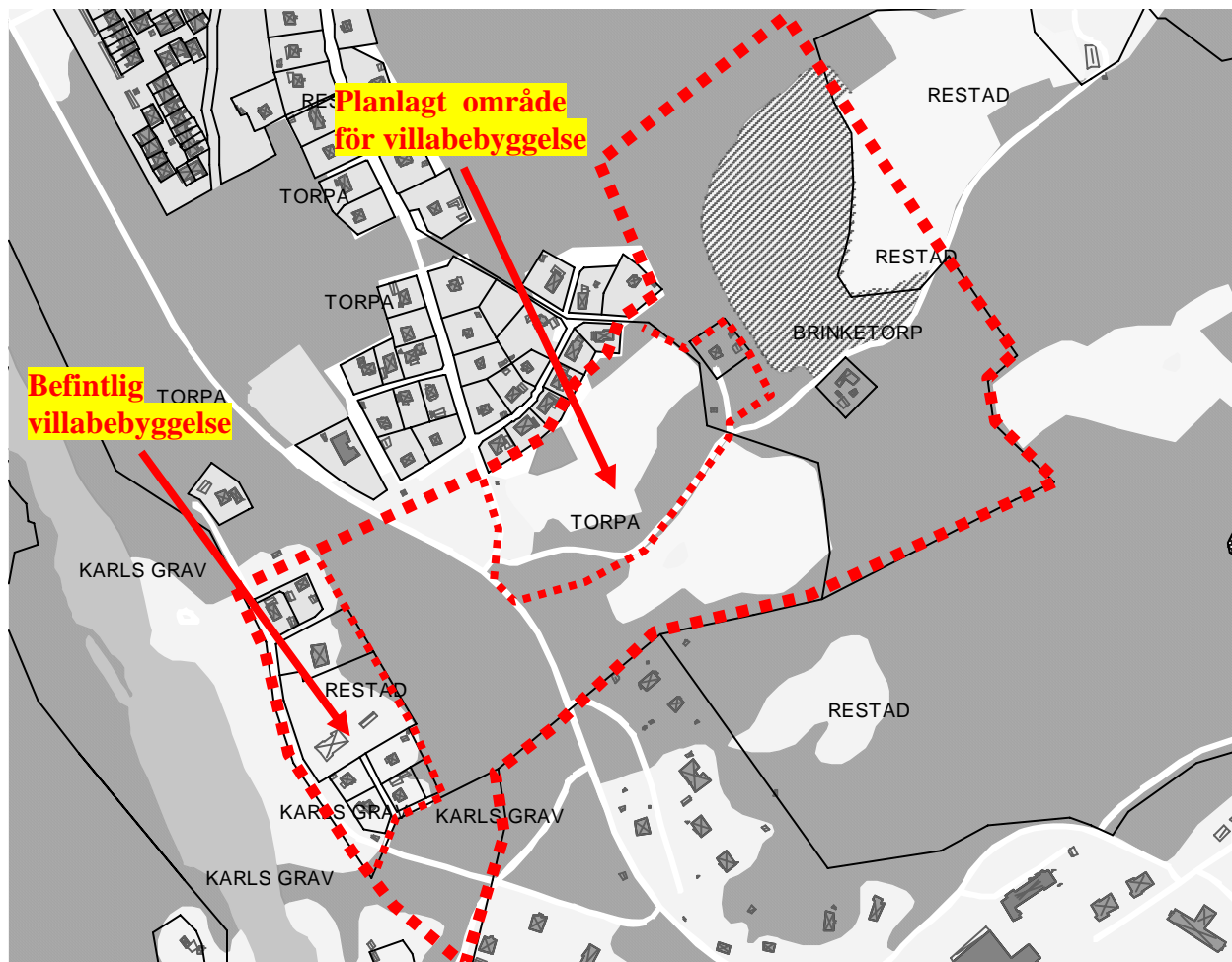

Villabebyggelse på båda sidor av Restadvägen. Den östra sidan är redan delvis planlagd för bostadsändamål. Nya detaljplaner upprättas vid beslut om exploatering. Avsikten med planeringen är att möjliggöra förändring / utökning av befintlig bebyggelse.

Rekommendationer

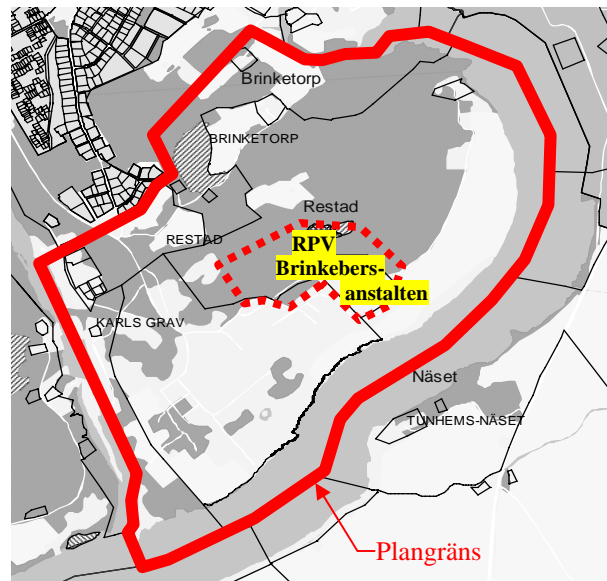
Ny bebyggelse ska placeras och utformas med hänsyn till närliggande naturområde och befintlig bebyggelse.

Möjlig användning: Boende

3.1.3 PSYKIATRISK VERKSAMHET, RÄTTSPSYKIATRI – BRINKEBERGSANSTALTEN

Marken avsedd för Brinkebergsanstalten samt byggande av nya lokaler för psykiatrisk verksamhet.

Verksamheter för rättspsykiatrisk vård (RPV) finns för närvarande inom Restad Gårds område. Denna kräver större och mer ändamålsenliga utrymmen än vad som finns idag. Västra Götalandsregionen har i samråd med Vänersborgs kommun undersökt olika sätt att tillgodose kraven på bättre utrymme.

I programmet för denna översiktsplan redovisades två alternativ för den utvidgade verksamheten. Ett alternativ var att utgå från de lokaler där verksamheten bedrivs idag och bygga nytt och bygga om i anslutning till dem. Ett annat alternativ var att bygga nya lokaler i nordost i omedelbar anslutning till Restad Gårds område och strax väster om Kriminalvårdsanstalten Brinkeberg.

Programmet visade schematiskt de båda alternativa lägena. Västra Götalandsregionen förordar det senare alternativet, alltså bygga nytt. Även Vänersborgs kommun finner att sammantaget är detta läge det bästa.

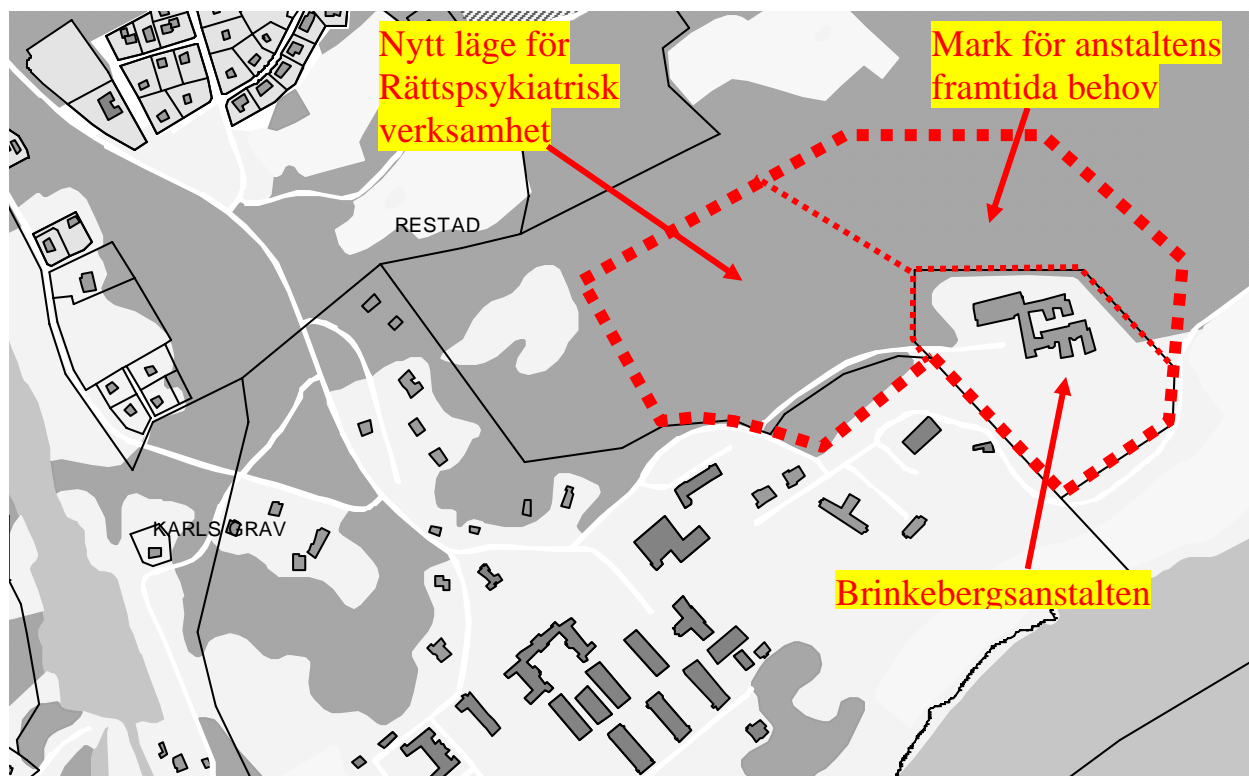
Inom detta område finns även Brinkebergsanstalten. Anstalten har idag 96 platser. Kriminalvårdsstyrelsens intentioner för framtiden är att bygga nya stora anstalter alternativt bygga ut mindre befintliga till ca 200 platser. Planen ger möjligheter för framtida utbyggnad åt öst och norr.

Att bygga nya lokaler för RPV i omedelbar anslutning till Brinkebergsanstalten är positivt även ur samarbetsynpunkt för båda verksamheterna.

Rättspsykiatriska verksamheten flyttas från sitt nuvarande läge på Restad Gårds område till nytt läge, väster om Brinkebergsanstalten. De byggnader som RPV nyttjar idag planeras för andra ändamål.

Avsikten med planeringen är att möjliggöra flyttning och utveckling av den rättspsykiatriska verksamheten från dess nuvarande placering på Restad Gård till ett nytt läge enligt ovan. Avsikten är också att möjliggöra en framtida utbyggnad av Kriminalvårdens verksamheter.

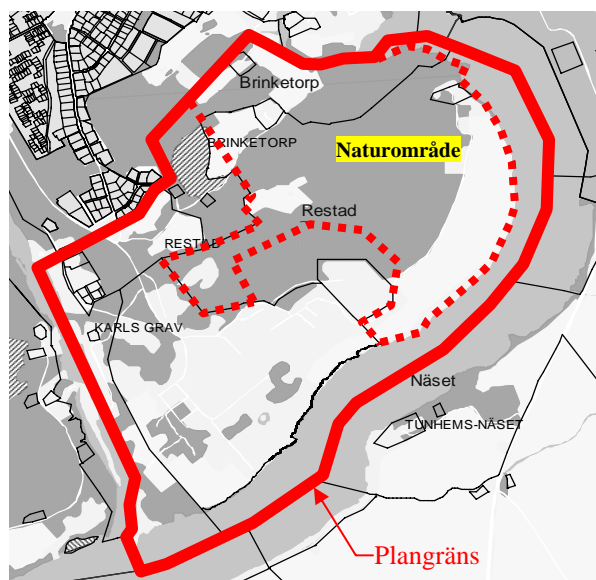
Rekommendationer: Detaljplaner upprättas innan exploatering.
Möjlig användning: Vårdverksamhet, kriminalvård.

3.1.4 NATUROMRÅDE

Området är till största delen obebyggt med undantag av några hus vilka ursprungligen varit torpställen. Naturområdet är småkuperat. Skogen, såväl barr- som lövskog, dominerar. Den öppnar sig med flera åker- och ängsmarker. Hela området är genombrutet av smärre myrmarker. Längs med Göta Älv är marken uppodlad mellan Restad Gård i söder till Jutatorpet i norr.

Här finns områden som har särskilda naturvärden. Dessa finns redovisade och beskrivna under *Förutsättningar, Naturområde, sidor 15-17*. Områdena utgörs främst av löv- och blandskog med mycket ek.

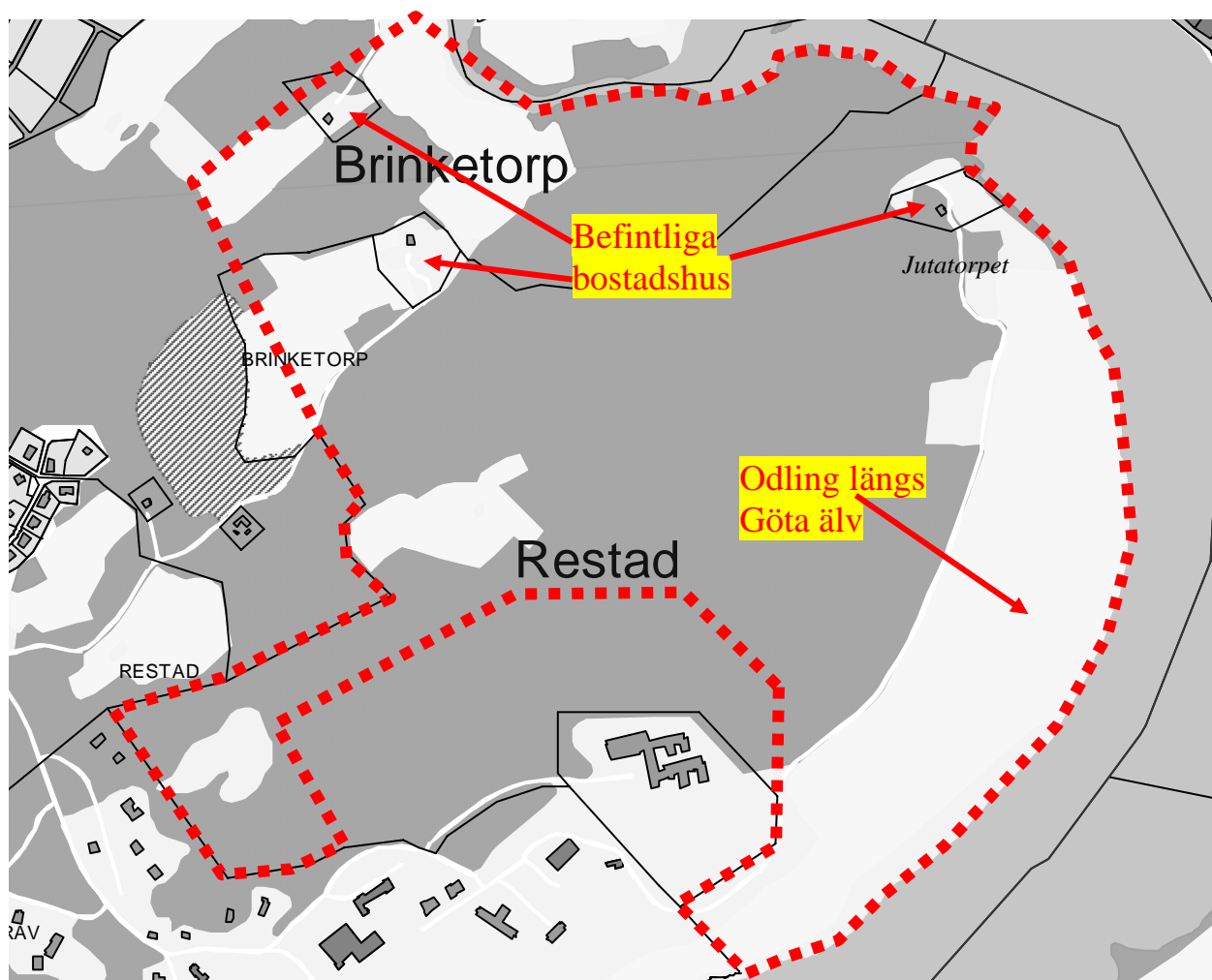

För att bevara naturvärdena krävs viss skötsel som röjning kring ekarna för att släppa in ljus och någon form av hävd genom exempelvis bete eller slåtter. Idag sker en viss skötsel enligt kommunens certifieringsanpassade skogsbruksplan (FSC). Områdena har värden för friluftsliv och rekreation.

Naturområdet med skog i nordost utgör också en viktig skyddszon mot industrierna i Vargön, både med avseende på buller och luftföroreningar.

Längs Göta älv gäller 100 meter strandskydd.

Enligt den gällande Översiktsplanen för hela Vänersborgs kommun är en del av detta området avsedd för utbyggnad av bostäder. I denna översiktsplan föreslås området bevaras som naturområde / odlingsområde där nuvarande markanvändning kan fortsätta.

Översiktsplanen innebär en förändrad planering för området som ligger norr om Restad Gård. Utbyggnaden av bostäder och verksamheter inom Restad Gårds område innebär att området omedelbart norr därom föreslås bevaras som naturområde/odlingsområde där nuvarande markanvändning kan fortsätta. I ÖP 90 är den sydvästra delen av området avsatt för utbyggnad av bostäder.

Avsikten med planeringen är att områdets karaktär som naturområde bevaras och bland annat även fortsättningsvis bli av värde för friluftsliv och rekreation.

Rekommendationer: *Område bevaras som naturområde / odlingsområde.*

Möjlig användning: Rekreation, odling, friluftsliv, befintligt boende.

3.1.5 KANALOMRÅDE

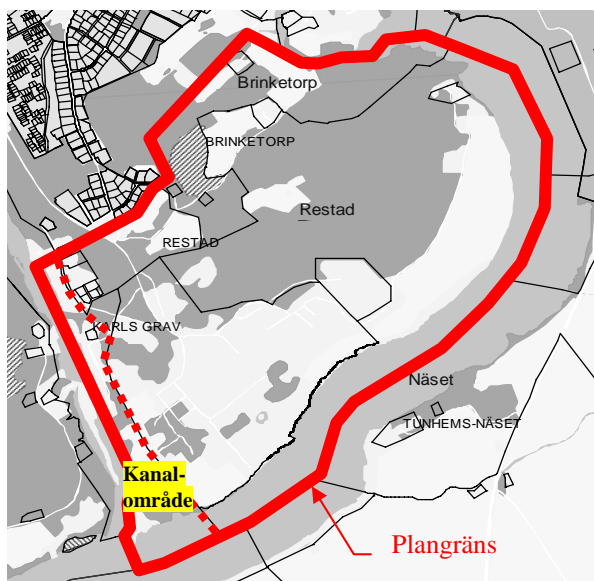
Slussområde

Nuvarande sluss vid Brinkebergskulle öppnades 1916 och är den översta av de sex slussar som reglerar vattenvägen mellan Vänern och havet. Höjdskillnaden är 6 m och här slussas cirka 3500 fritidsbåtar om året och cirka 15 lastbåtar om dagen. Runt slussområdet och längs kanalen finns mycket vackra promenadvägar.

Odlingar

Området längs Karls grav, sydöst om Brinkebergskulle slussen, är huvudsakligen uppodlat.

Karls grav är av riksintresse för kulturmiljövården, handelssjöfarten och friluftsliv.

Längs Karls grav gäller strandskydd 100 m och 100 m skyddsavstånd med hänsyn till farlig godstrafik i kanalen.

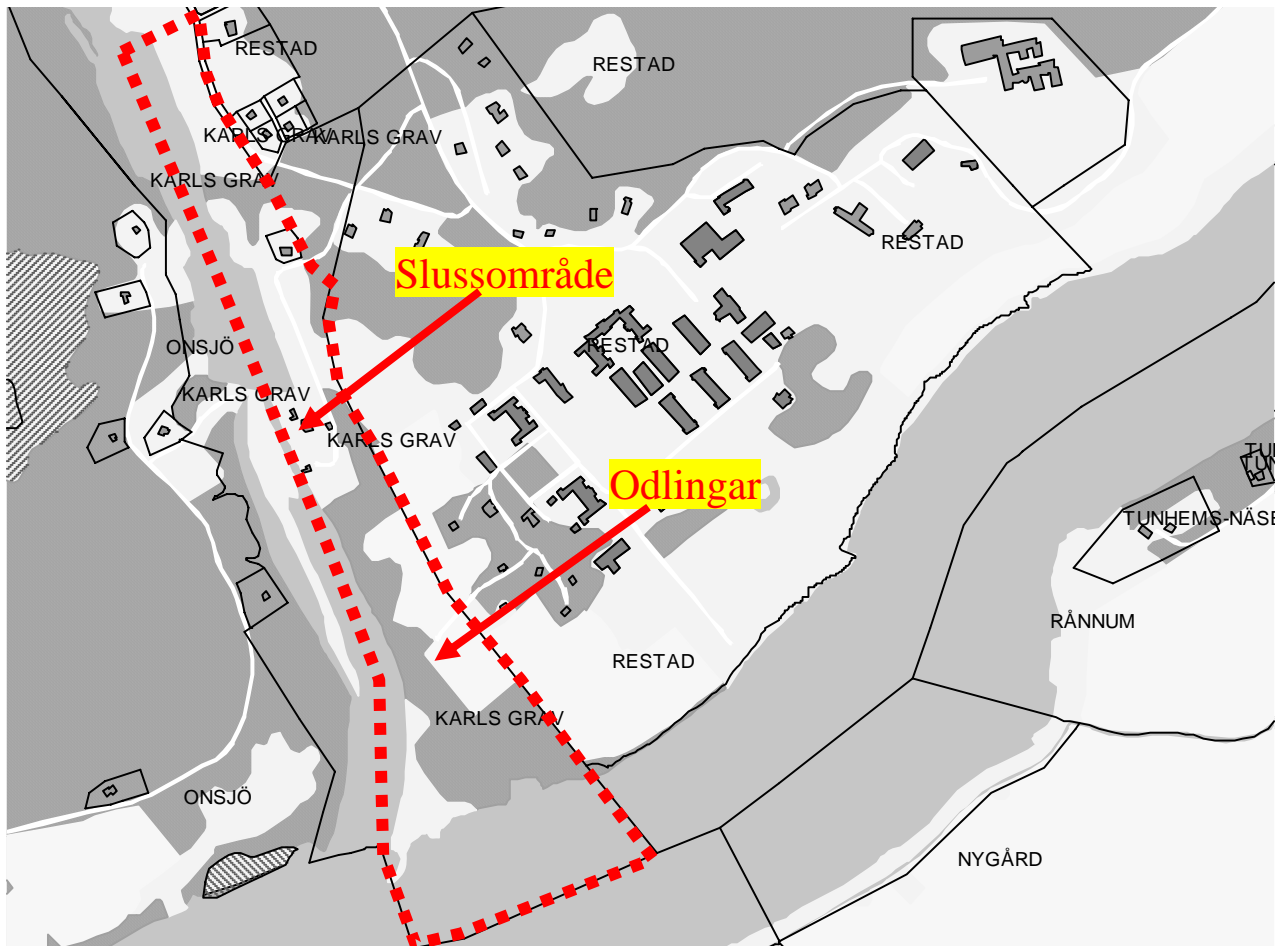
Översiktlig kommentar om stabiliteten mot Karls Grav:

Uppgifterna avser slussområdet vid Brinkebergskulle inklusive dammen ca 150 uppströms slussen. Stabiliteten är tillfredsställande när kanalen är vattenfylld med en säkerhetsfaktor på ca 2,0. Värdet 1,5 betraktas normalt som ett riktvärde på säkerhetsfaktorn när stabiliteten anses tillfredsställande. Vid tömning av kanalen som endast sker vid revisioner med ca 7 års intervaller är säkerhetsfaktorn ca 1,2, vilket anses acceptabelt då tömningen sker under kontrollerade former och mycket sakta. Inför de nya högre nivåer som diskuteras för Vänern planerar Sjöfartsverket att bygga om slussområdet under 2007-2008. I samband med höjningen av dammarna kommer då även stabiliteten att beaktas. *Källa: Sven Johansson, Sjöfartsverket*

Översiktplanen föreslår inga förändringar inom kanalområdet, nuvarande markanvändning gäller. Avsikten med planeringen är att slå vakt om skyddsområdet mot Karls grav samt bevara området för friluftsliv och rekreation.

Rekommendationer: *Kommande detaljplaner skall ange området närmast graven som område som inte får bebyggas på grund av riksintressena för kulturminnesvård och handelssjöfart.*

Möjlig användning: Kanalverksamhet / slussområde, friluftsliv, odling, rekreation, småbåtshamn, kiosk.

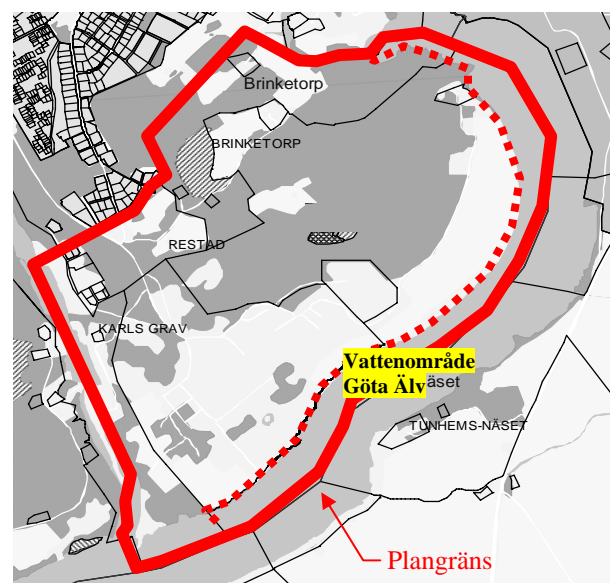
3.1.6 VATTENOMRÅDE GÖTA ÄLV

Strandskydd på 100 m gäller. Älven trafikeras av viss båttrafik, fritidsbåtar och lastbåtar till industrierna i Vargön.

Området ingår i riksintresse för kulturminnesvård enligt Länsstyrelsen.

Översiktplanen föreslår inga förändringar inom område, nuvarande vattenanvändning gäller. Avsikten med planeringen är att slå vakt om vattenområdet samt bevara området för friluftsliv och rekreation.

Rekommendationer: Vattenområde bevaras.
Möjlig användning: Båttrafik, friluftsliv, rekreation.

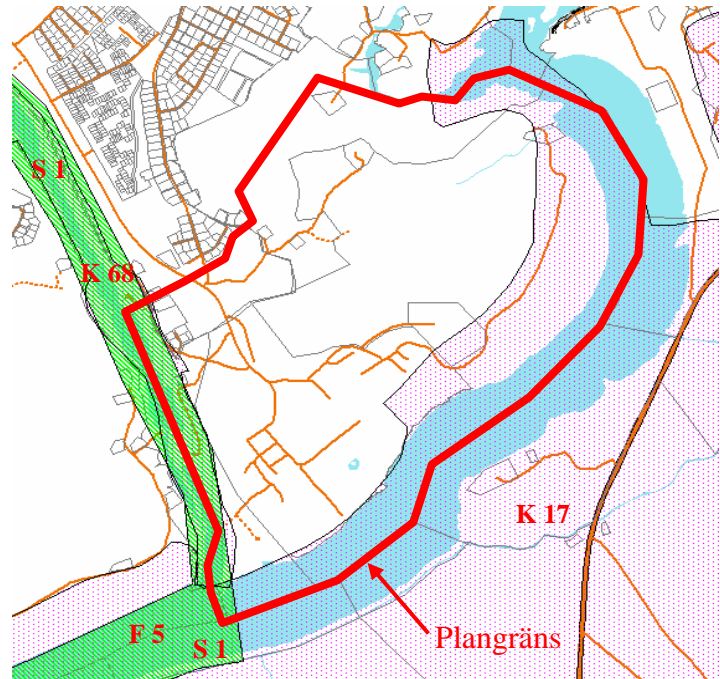

3.2 HUR PLANEN TILLGODOSER RIKSINTRESSENA; MILJÖKVALITETSNORMER; MILJÖMÅL

För riksintressena gäller:

K17 - KULTURMINNESVÅRD Tunhemsslätten

I översiktsplanen hävdas riksintresset. Enligt länsstyrelsen ingår de nordöstra delarna av området i detta riksintresse. Kommunen hävdar i ÖP90 att området väster om älven inte bör ingå i riksintresset så som det är formulerat. Utvecklingen inom Restad Gård bedöms inte skada riksintresset, strandområdet bebyggs inte. Inom "Naturområde" sker inga förändringar av exploateringskaraktär.

K68 - KULTURMINNESVÅRD Karls Grav

Riksintresset hävdas i översiktsplanen. Området får ej bebyggas.

F5 - FRILUFTSLIV

Göta Älv, Karls grav

Riksintresset hävdas i de begränsade delar som översiktsplanen berör.

S1 – HANDELSSJÖFARTEN

Trollhätte kanal / Göta älv, Karls grav

Riksintresset hävdas i översiktsplanen. Planförslaget föreslår inga förändringar som på något sätt skadar riksintresset, se under rekommendationer för Kanalområde.

Miljö kvalitetsnormer:

Översiktsplanen bidrar inte till att miljö kvalitetsnormerna för kvävedioxid, svaveldioxid, bly och partiklar i utomhusluft överskrids.

Miljömål:

Kommunen arbetar för närvarande med att ta fram lokala miljömål. De mål som kan påverkas i denna översiktsplan och som berörs i rekommendationer och beskrivning är

6 *Säker strålmiljö* – rekommendation om undersökning av radonhalt innan exploatering,

8 *Levande sjöar och vattendrag* samt 9 *Grundvatten av god kvalitet* - rekommendation om dagvattenhantering samt exploateringsfri zon mot vattenområden.

12 *Levande skogar* – biologisk mångfald och kulturmiljövärden uppmärksammas.

15 *God bebyggd miljö* - kulturhistoriska och estetiska värden uppmärksammas och skyddas, grönområden i tätortens närhet bevaras.

3.3 EXEMPEL PÅ UTVECKLING AV RESTAD GÅRDS OMRÅDE

EXEMPEL 1

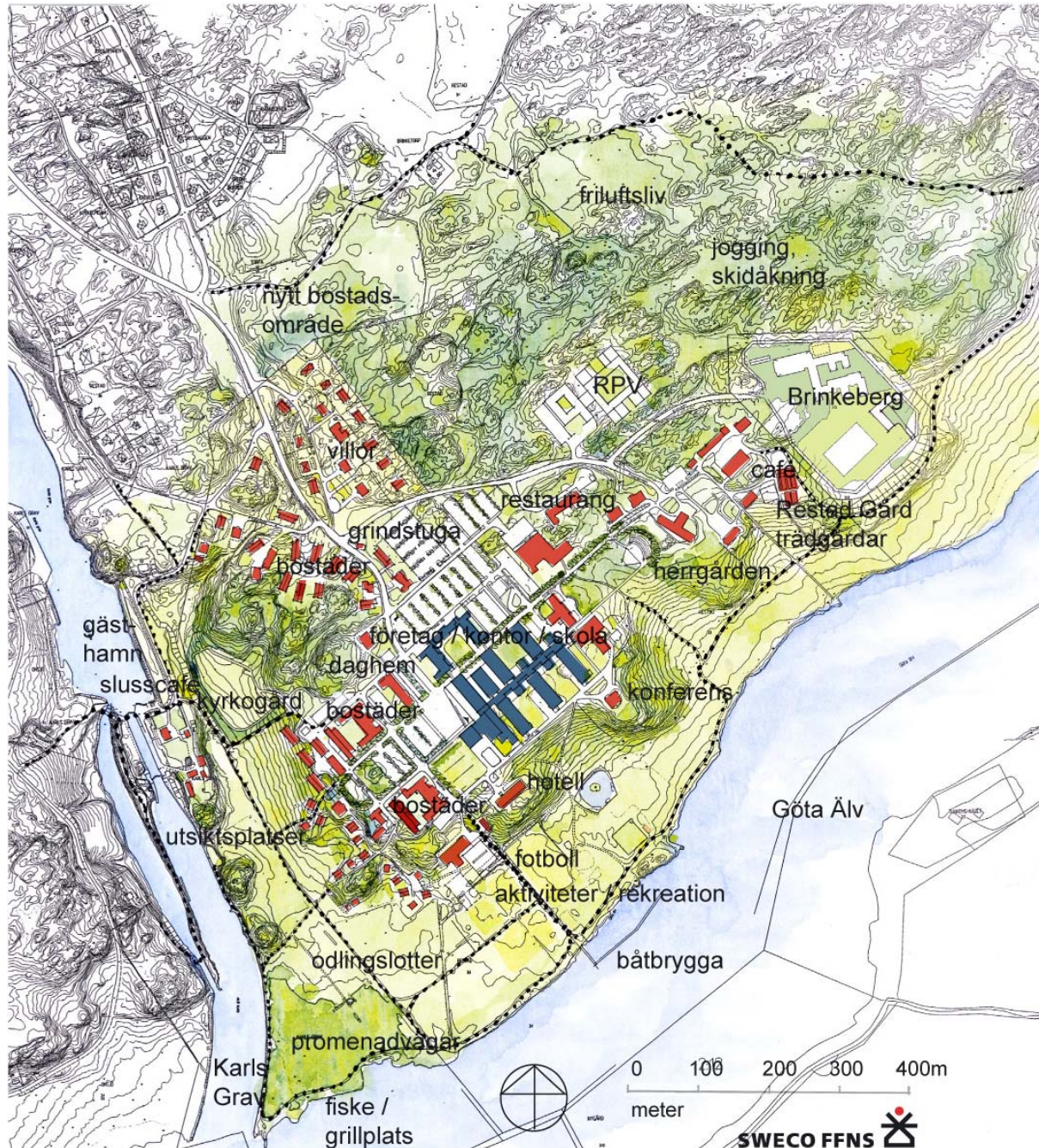
Småföretagarcentrum och verkstäder har etablerats i området. Hotell- och konferensverksamheten har utvidgats med ytterligare byggnader ner mot älven. Vandrarhem och camping kompletterar i slutningen mot sydväst. I nordväst dominerar boendet i villor och radhus.

En förtätning har skett för mångskiftande verksamheter och de tillkommande byggnaderna följer det övergripande planmönstret. Park och grönområden omsluter bebyggelsen på alla sidor, rekreation och friluftsliv finns på nära håll och i öster bidrar trädgårdsanläggningen till grönskan.

EXEMPEL 2

Här har ett stort företag, verksamhet eller skola etablerat sig i områdets mitt. Byggnader har uppförts som komplettering till de befintliga för att tillgodose verksamhetens krav. I nordväst dominerar boendet i villor och radhus, i sydväst finns bostäder både i de ombyggda husen från sekelskiftet med högt i tak och i nybyggda bostadshus som passats in mellan de gamla husen. I omgivningarna finns många möjligheter till rekreation i naturen eller i mer organiserad form.

EXEMPEL PÅ ÅTGÄRDER INFÖR DETALJPLANERING

Innan detaljplaner kan påbörjas för de inre områdena av Restad Gård behöver kompletterande underlag tas fram beträffande ledningsdragningar, framtida vägdragningar och förutsättningar för fastighetsbildningar och bildandet av gemensamhetsanläggningar. De senare kan gälla skötsel och ägande av park, gator, parkeringsplatser och VA-system.

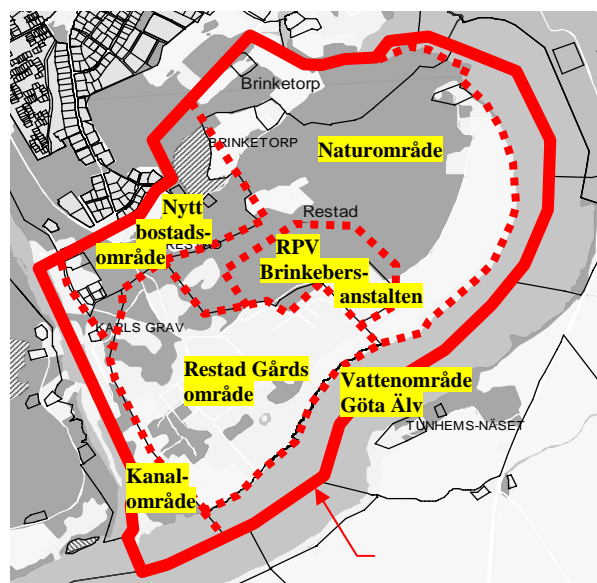
En viss ändring i gatustrukturen för att tillgodose önskvärda förändringar inom området kräver likaså kompletterande utredningar.

Ovanstående arbete har påbörjats.

4. PLANENS KONSEKVENSER

Restad Gårds område

Restad Gårds område förändras till ett diversifierat område med ett flertal verksamheter och boende från att ha varit ett enhetligt område avsett för sjukvård. Området som idag ägs av en enda ägare delas upp på flera ägare, avstyckningar möjliggörs. Bebyggelsen förtätas både inom kärnområdet och i dess närmaste omgivning. Flytten av Rättspsykiatrisk verksamhet från nuvarande lokaler inom Restad Gård innebär att området blir mer tillgängligt. Del av parkområdet kommer att bebyggas. Översiktsplanens avsikt är att trots förändringarna skall området bevara de kulturhistoriska värden som utmärker Restad Gård. Det skall också vara tillgängligt för allmänheten för rekreation och friluftsliv.

Nytt bostadsområde

Nytt bostadsområde föreslås på båda sidor om Restadvägen. Det ligger i anslutning till befintlig bebyggelse och nytt detaljplanlagt område för bebyggelse och innebär en förtätning. Det sammanhängande naturområdet förändras och bebyggs. Området kommer att bli ett grönt område med trädgårdsstadens karaktär. Delar av området är lämpliga att bevara som naturområden vilka blir närområden till de bebyggda delarna. Inom området finns enstaka vackra ekar som skall uppmärksammas i detaljplaneringen. Radonundersökning skall ske innan fortsatt planering så att eventuella skyddsåtgärder kan vidtas.

Psykiatrisk verksamhet, rättspsykiatri och Brinkebergsanstalten

Den västra delen av området avses för ny placering av den psykiatriska verksamheten. Idag är det området ett skogsbevuxet och småkuperat naturområde. I framtiden kommer det att detaljplaneras varefter det kan bebyggas. Naturkaraktären förändras och området blir inte tillgängligt för allmänheten. Med en ny verksamhetsanpassad byggnad kan kraven på säkerhet och funktion tillgodoses på ett bra sätt.

Den östra delen är till hälften redan ianspråktaget för fängelsets verksamhet. För det området gäller detaljplan. Anstaltens framtida behov av markyta för att utöka verksamheten tillgodoses i planen. En utvidgad anstaltsverksamhet innebär att naturområdet inskränks.

Området gränsar till största delen till naturområden.

Naturområde

Området kommer inte att bebyggas. Enligt Översiktsplan 90 skulle området delvis bebyggas med bostäder. Det småskaliga landskapet med odling och skog bevaras och kan nyttjas för rekreation. Området är till största delen privatägt.

Kanalområde

Område anges som skyddsområde för kanalen. Inga förändringar avses där.

Vattenområde – Göta Älv

Här föreslås inga förändringar.

SÄRSKILDA UTREDNINGAR FÖR OMRÅDET

- RESTADSOMRÅDET, Översiktlig planstudie, efem arkitektkontor, 2000-04-17
- Översiktlig kulturhistorisk utredning, ÖSTRA KLINIKERNA, Älvsborgs Länsmuseum, 1991
- RESTAD GÅRD, Kulturhistorisk utredning, Regionmuseum Västra Götaland, 2002
- RESTAD GÅRD, Inventering a park & grönytor, Landskapsgruppen, 2002-04-15
- Guide till Briketorp, Önafors och Restad, Naturskyddsföreningen i Vänersborg, 1992-11-10
- Restad Gård, Översiktlig geoteknisk undersökning för fördjupad översiktsplan Vänersborgs kommun, PM Geoteknik och Rapport Geotekniska undersökningar (RGeo), SWECO VBB AB, Göteborg 2003-06-25